

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden e.o.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Riky Alma, Peter van de Braak en Johan van Roosmalen.
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 3 - 2004

Redactieleden : Margreet Hoefnagels, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Peter Noy
Don-Alexander van Bergen, Liesbeth Verkaar en Jolanda Rutten.

Typewerk + Correctie: Jolanda Rutten	Anita van den Acker
Boekelsedijk 14, Zeeland	Raam 523, Uden
Tel.: 0486-453462	Tel.: 0413-253151
E-mail: jolanda@cdevink.com	E-mail: anita.en.theo@hetnet.nl

Eindredactie + Kopij : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl

Omslag : Graphiset B.V. te Uden.

Drukwerk : Theo Thijssen en Wim Hoefs (faciliteiten: Basisschool De Vlonder)

Verspreiding : Sandra van de Burgt en Lies Schoenmakers.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 200 exemplaren

Clubgebouw : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047

Website Vogelwacht : www.vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

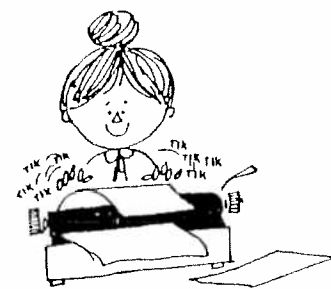
Inhoudsopgave

Colofon	Redactie	01
Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	05
Excursie Wormer- en Jisperveld	Stijn van Gils	08
Vogel onder de Loep... de IJsvogel	Pedro van den Acker	10
Kies voor natuur in uw waterschapsbestuur!	Ernest de Groot	12
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	13
Excursie naar de Zouweboezem in de Alblasserwaard	Theo van der Velden	14
In de kijker... "Werkgroep Jeugdvogelwacht"	Liesbeth Verkaar	15
SOVON Landelijke Dag 2004	Sovon	17
Een Boomklever en een Koekoek in onze nestkasten	Leo Ballering	18
Wetenswaardigheden... ..	John Hermans	22
Vogelwacht Uden verwelkomt 200 ^e lid!	Peter Noy	24
VLU werkdagen 2004 – 2005..... E	Jan-Willem Hermans	26
Grauwe Klauwier in de Maashorst!!	Jan-Willem Hermans	27
Svalbard, Spitsbergen, een reis naar 80° noorderbreedte	John Hermans	28
Verslag werkgroep Oeverzwaluwen	Marc Poulussen	31
Vogels in onze tuin	Jolanda Rutten	32
Activiteiten werkgroepen Vogelwacht Uden	Redactie	34
Vogelwacht - Winkel	Redactie	36
Advertenties	Redactie	37

Mededelingen van de Redactie

De laatste dag van augustus. Volgens het weerbericht zou het de hele dag regenen, vanuit het zuidwesten opklaren. Ik had helemaal geen zin in regen, dus zat er maar een ding op: naar het zuidwesten gaan. En daar zat ik dan aan het strand van West-Kapelle in de stralende zon. Wel met een felle wind, waardoor je zo ongeveer gezandstraald werd. Op de dijk was het zandvrij, lekker om te lopen. Grote groepen meeuwen hadden zich daar verzameld, zeemeeuwen vooral van allerlei leeftijd. Ze werden geflankeerd door scholeksters. Het was duidelijk dat ze aan mensen gewend waren, want ze vlogen niet op, zelfs niet als je vlak langs hen liep. Door een toevallig door een windvlaag opgewaaide vleugel werd ik attent gemaakt op de steenloper, die plat tegen het asfalt gedrukt bijna onzichtbaar waren. Eenmaal de eerste groep ontdekt zie je de andere ook. Er waren er veel!!! Steeds in groepen van dertig tot vijftig vogeltjes. En ook zij gaven geen krimp als er mensen voorbij kwamen.

Dat allemaal deed me denken aan de waddenexcursies in de herfst, dat je soms op de wind kon leunen, de grote groepen scholeksters met de kop in de wind... Over een dikke maand is het weer zo ver. Ruim veertig vogelaars gaan dan wad, strand en horeca onveilig maken met hun kijkers, telescopen, gidsen, opschrijfboekjes en grote verhalen. In ons volgende Bruuijsel zullen we daar zeker over lezen. Maar eerst krijgen we de verhalen van de zomer. Zo vertelt Theo van der Velden over de excursie naar de Zouweboezem. Stijn van Gils is mee geweest naar het Wormer en Jisperveld. Vogelwacht Uden heeft daar een naam hoog te houden: er moet iemand in het moeras zakken. Ook dit keer is het gebeurd, de foto van Joke is het bewijs! Dan is er een verslag van de Maashorstwandeling mét brunch op 12 september j.l. door Peter Noy. Het was een heuglijke wandeling, want het tweehonderdste lid van onze vereniging werd gehuldigd. Wie dat is?? Kijk in het artikel en je weet het! John Hermans heeft weer een verre reis naar Spitsbergen ondernomen. Hij vertelt enthousiast over zijn belevenissen en we zullen zeker ook zijn dia's weer te zien krijgen. Houd dus de maandagenda van de Vogelwacht goed in de gaten. Tweelingbroer Jan-Willem heeft in de Maashorst de Grauwe Klauwier gezien. Hij heeft er maar meteen een heel verhaal over geschreven. Enkele werkgroepen hebben de werkzaamheden voor dit jaar afgesloten en er een mooi verslag van gemaakt. Leo Ballering over de nestkasten en Marc Poulussen over de oeverzwaluwen. Ondanks de prachtige nieuwe behuizing aan de Kleuter kozen de oeverzwaluwen toch massaal voor het Hemelrijk. Waarom??

De vaste rubrieken zijn ook weer zeer het lezen waard. Liesbeth Verkaar doet de mededelingen van het bestuur. Verder neemt ze de werkgroep Jeugdvogelwacht in de kijker. Dat daar een aantal enthousiaste begeleiders bezig zijn hebben we allemaal kunnen horen op Sky-Line radio, waar een mooi interview met Stijn van Gils en Jolanda Rutten is uitgezonden.

Voor er een "bruuijsel" is moet er eerst een ei gelegd worden, moet de jeugd gedacht hebben. Daarom hebben ze hun eigen blaadje "Het ei" genoemd. Daar is over nagedacht!!! Jolanda Rutten heeft ook nog tijd gevonden om naar de vogels in haar tuin te kijken. Pedro van den Acker neemt de IJsvogel onder de loep. Hij heeft eens uitgezocht waar het beestje zijn "ijzige" naam vandaan heeft. John Hermans heeft deze keer een heleboel kleine wetenswaardigheidjes bij elkaar gesprokkeld. Don-Alexander van Bergen is weer in de boeken gedoken om onze kennis over vogels "Wetenschappelijk" te maken. Natuurlijk is iedereen benieuwd wat er aan bijzondere waarnemingen is gedaan de afgelopen maanden. Met zoveel trouwe bezoekers aan "het benkske" moet er toch wel het een en ander te melden zijn door Peter van de Braak.

Op 6 september is het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden weer opgestart met onder andere het vertonen van dia's over gedane arbeid. Jan-Willem is er meestal bij en via zijn verhaal probeert hij jullie over te halen om ook eens de handen uit de mouwen te komen steken. Hij is ook in gesprek geraakt met Toy Jansen, een kleurrijk lid van onze club.

Tot slot brengt Ernest de Groot de waterschapsverkiezingen 2004 onder onze aandacht. Het is duidelijk voor de natuur van groot belang dat er iemand in het waterschapsbestuur gekozen wordt met een groot hart voor alles wat groeit en bloeit. Vergeet dus niet te stemmen! Vergeet ook niet onze Vogelwachtwinkel. Zorg dat je op tijd nieuwe nestkastjes aanschaft, ze worden met liefde gemaakt. Afgelopen zomer heeft Aad van Toor te kennen gegeven dat hij het stokje van de Vogelwacht-winkel aan iemand anders wil overdragen. Hierbij bedanken wij Aad voor de vele (vrije) uurtjes die hij in de winkel heeft gestoken. Menig nestkastje of vogelboek is door Aad "aan de man gebracht". De winkel wordt tijdelijk overgenomen door Jan-Willem Hermans. We zijn dus op zoek naar een enthousiasteling die de winkel van de Vogelwacht wil overnemen en beheren. Verderop in dit blad is een vacature van Winkelbeheerder geplaatst. En... heb je iets meegemaakt, al is het nog zo klein, laat ons meedelen en mail je verhaal naar de redactie. Veel vogelplezier in de trektijd.

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels.

P.s.: Op dinsdag 19 oktober a.s. vieren Frans & Anna de Bruin hun vijftigjarige bruiloft.
Namens Vogelwacht Uden van harte proficiat en een fijne dag toegewenst!

PERSONEELSADVERTENTIE

Vogelwacht Uden e.o. is een bruisende vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur levende vogels. Op dit moment heeft de Vogelwacht tweehonderd leden en is de laatste jaren sterk groeiende. Binnen onze gelederen is een vacature ontstaan. Daarom zijn wij op zoek naar een enthousiaste:

Beheerder Vogelwacht-winkel m/v

Zijn/haar taak zal bestaan uit het beheren van de artikelen die in de Vogelwacht-winkel te koop zijn. Hij/zij zal daarom ook samenwerken met onze penningmeester. Tevens vragen wij of die persoon af en toe ledenvergaderingen of cursusbijeenkomsten kan bezoeken en onze artikelen kan promoten. Het is de bedoeling van het bestuur om de voorraad de komende tijd uit te breiden. Het is een service naar onze leden toe die wij een warm hart toe dragen. Wie zou deze dankbare taak op zich willen nemen??? Je kunt je aanmelden bij de leden van het bestuur.

BEN JE TOE AAN EEN VOLGENDE STAP IN JE CARRIÈRE?

(of wil je gewoon nog iets meer weten) neem dan contact op met Liesbeth Verkaar, telefoon: 0413-265397 of e-mailen kan natuurlijk ook naar: verkaar33@zonnet.nl

Van de Bestuurstafel...

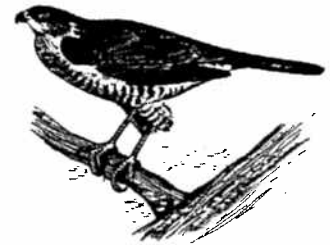
Nieuwe start

Na een rustige zomerperiode is het vogelseizoen weer van start gegaan met verschillende activiteiten. Zo is de brunchwandeling (dit keer op de telpost) alweer achter de rug, waarbij ons tweehonderdste lid is ingewijd, de publiekswandeling en de dialezing van John Hermans zijn ook al weer geweest. Op de telpost wordt weer druk geteld en deze wordt steeds populairder. Steeds meer leden ontdekken dat het best leuk is om op de post vogels te tellen en om te zien dat er de meest vreemde vogels voorbij vliegen die we normaal niet in de Maashorst zien. Kortom vogelseizoen 2004-2005 is weer van start gegaan en veel leden zijn weer actief.

Vogelfestival

Op 29 augustus zijn we met zes leden naar het Vogelfestival geweest in de Oostvaardersplassen. Gezien ons ledenaantal viel de opkomst wel wat tegen. Het werd georganiseerd door Vogelbescherming, SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) en Staatsbosbeheer. Op dit festival kon je alles op het gebied van vogels vinden. Boeken, CD's, kunst, fotografie, lezingen, kijkers en telescopen van alle merken, presentaties enzovoort.

Zo presenteerden de roofvogelwerkgroep (WRN) zich en de steenuilenwerkgroep (Stone). Er was aandacht voor de Grutto, die het moeilijk heeft in ons land. We zijn naar een lezing geweest over de Roerdomp en we hebben een excursie gemaakt in de Oostvaardersplassen, waarbij we een vos van dichtbij mochten bewonderen. Op radar kon je de vogeltrek volgen. Toen we al op de terugweg waren zagen we hoe een jonge Slechtvalk (donkerder dan de volwassen Slechtvalk en met roodbruine borst) de prooi weg graaide van een Bruine Kiekendief. Het was prachtig en vroeg in het jaar om al een Slechtvalk te zien. Het is meer een wintergast, maar er broeden enkele paren in Nederland.

Jeugdvogelwacht

Ook de Jeugdvogelwacht is van start gegaan. Zeven enthousiaste leden maken zich sterk om kinderen in de leeftijd van tien tot vijftien jaar te laten genieten van de vogels in de Maashorst. Er is een jaarplan opgesteld en al vier keer vergaderd. Je kunt bij de rubriek "In de kijker" alles lezen over deze nieuwe werkgroep. In het volgende Bruujssel kun je vast meer lezen over hoe de eerste bijeenkomsten zijn verlopen.

Nieuwe leden

Na de grote toeloop van afgelopen voorjaar, was het een rustige zomer, want er heeft zich maar één nieuw lid opgegeven. Het is: Wim Heijmans uit Uden. Veel plezier bij onze club, Wim!

15 jaar V.L.U.

Op maandag 6 september is het feit gevierd dat het V.L.U. (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden) vijftien jaar bestaat. Deze gezamenlijke werkgroep van Vogelwacht en I.V.N. timmert al jaren aan de weg (of moet ik zeggen aan het landschap?). Het heeft een vaste kern van mensen die zich belangeloos inzetten om de kleine landschapselementen rond Uden te bewaren en te onderhouden. In de Groenhoeve is een gezellige avond geweest met alle natuurverenigingen van Uden en er is een landschapsquiz gespeeld. Namens de beide verenigingen is een schilderij met gedenkplaatje aangeboden met een sfeerbeeld van een houtwal met poel. De meningen waren verdeeld; erg mooi of juist erg lelijk, maar dat hou je toch met een schilderij. Hij komt in de Groenhoeve te hangen als aandenken. Voor geïnteresseerden ligt het jaarverslag 2003-2004 bij het secretariaat. V.L.U. proficiat en dat jullie nog vele jaren dit goede werk mogen voortzetten!

Bestuurswandeling Vogelwacht en IVN

Op maandag 20 september hebben de leden van het Vogelwacht en I.V.N.-bestuur een gezamenlijke wandeling gemaakt. Deze is ingepland om elkaar wat beter te leren kennen. Het I.V.N. heeft sinds kort een nieuwe voorzitter (Aloys Velthuis) en een nieuwe penningmeester (Erik Maas). Bij ons is Riky Alma nog vrij nieuw in ons bestuur. Een mooie gelegenheid om zaken die beide verenigingen aangaan met elkaar te bespreken, zij het in de ontspannen sfeer, het was natuurlijk geen vergadering. Zaken zoals onze nieuw te starten jeugdgroep, de Groenhoeve (waterhuishouding en zonnestroom), de nieuwjaarsreceptie en de gezamenlijke inventarisaties, zoals in Odiliapeel afgelopen voorjaar. Het I.V.N. heeft de Odiliapeelse bossen op planten geïnventariseerd, wij op broedvogels. Zo kun je een mooi beeld krijgen van de flora en fauna van een gebied en het beheer hierop aanpassen.

Dialezing over uilen

Op donderdag 18 november houdt Eddy Kuis een lezing over uilen in onze Groenhoeve. Hij heeft dit een recent bij Vogelwerkgroep Oss gedaan en dat was een groot succes. Deze vogelwerkgroep bestaat dit jaar vijftientwintig jaar, we hebben ze hiermee van harte gefeliciteerd.

Vogelcursus

Dit najaar wordt de Vogelcursus in Grave gegeven. Bij het I.V.N. Grave zitten verschillende vogelaars (onder andere Peter van Nielen die ook bij ons lid is) die hier wel interesse in hadden. Er doen maar liefst 38 cursisten mee. Zondag 10 oktober is er een excursie voor deze cursisten, we zoeken nog enkele gidsen. Ook met de Maashorstwandeling op 24 oktober lopen deze cursisten mee, ook dan willen we graag wat extra gidsen. Komend voorjaar wordt de Vogelcursus in Boekel gegeven. In Uden slaan we na vijf achtereenvolgende jaren de vogelcursus een keertje over. De piepcursus gaat wel door en start in februari 2005.

Contributie

Door administratieve problemen is het niet mogelijk geweest om de automatische incasso van de contributie in de maand juni 2004 uit te voeren. Daarom wordt deze uitgevoerd in de maand september 2004. De automatische incasso van 2005 zal, zoals eerder is aangegeven, plaats gaan vinden na de jaarvergadering in februari 2005. Onze excuses voor dit ongemak.

Oeverzwaluwwand

De oeverzwaluwwand bij 'de Kleuter' is een beetje ingestort en moet opnieuw afgestoken worden. Dit willen we doen in combinatie met het opvullen van de broedgaten op Hemelrijk. In februari komt een oeverzwaluwwandwerkdag (wat een woord!). Bij 'de Kleuter' hebben helaas nog geen oeverzwaluwen gebroed, maar op Hemelrijk is er wel een goed resultaat geboekt (eerste broedronde maar liefst 47 broedparen).

World bird watch

Ga je niet mee naar Ameland, maar wil je toch vogels tellen, kom dan naar de Telpost Brobbelbies op zaterdag 2 oktober. Vogelbescherming Nederland organiseert deze dag in samenwerking met vele andere vogelinstanties in de wereld. Alle telgegevens worden verzameld in Bulgarije en iedere deelnemende vogelwerkgroep krijgt naderhand een verslag toegestuurd.

Energiebesparingproject de Groenhoeve

Zoals jullie wellicht in het Udens weekblad hebben gelezen is er een start gemaakt met het aanpassen van de waterhuishouding bij de Groenhoeve. Er is een tank gegraven voor tienduizend liter regenwater. Leden van onze club hebben de buizen rond de Groenhoeve al ingegraven.

We kunnen hier mooi een voorbeeldfunctie uitdragen als natuurvereniging. 'Goed voorbeeld doet goed volgen' is het spreekwoord en dat is dus ook de bedoeling. Water is te kostbaar om zomaar weg te laten stromen in het riool. De subsidie voor de zonnepanelen is nu gelukkig ook rond. E.M.I. Compactdisc heeft ons gesponsord. We kunnen straks dus bewust met water en energie omgaan in de Groenhoeve. Jan Vloet is met ingang van 1 september j.l. gestopt met de 'boekingen inplannen' voor de Groenhoeve. Nico Ploegmakers heeft deze taak overgenomen.

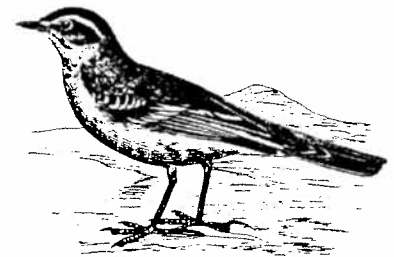
Website Vogelwacht

Op de telpost wordt al weer vanaf 1 augustus geteld. Als je op de hoogte wilt blijven van de resultaten, kijk dan op www.vogelwachtuden.nl. Onder "Telseizoen 2004" vind je de laatste gegevens van onze telpost en verdere informatie over de vogeltrek. De resultaten worden per dag en per week bijgehouden. Wij staan onder de noemer 'Brobbelbies-Noord'.

De site is weer aangevuld met de volgende onderwerpen:

- Reisverslag Roemenië 2004;
- Reisverslag Zuid-Limburg 2004;
- Mystery bird competition (zie waarnemingen),
wie raadt deze vijf vogelsoorten!
- Digiscoping.

Je kunt je ook aanmelden om de laatste bijzondere waarnemingen op je e-mail adres te ontvangen. Er staan bijvoorbeeld foto's op van de Duinpieper die op vijf september gezien is. Onze site wordt steeds uitgebreider en vele mensen, ook van buiten onze vereniging, bezoeken onze website, waar veel wetenswaardigheden vanaf te halen zijn.

Herfstexcursie Ameland

Dit jaar hebben zich maar liefst tweeënveertig leden opgegeven voor de excursie naar Ameland. Dit is bijna een record, ik heb het nagevraagd bij Piet van der Voort. Die heeft in 1994 ook een Ameland excursie georganiseerd en daar gingen ook tweeënveertig mensen mee. Ze zijn toen met de bus gegaan. Het was voor het eerst dat ze niet in een Jeugdherberg verbleven en maar in 'Ons Kasteel'. Daar kwamen toen veel leden op af. Peter Noy heeft verschillende offertes gevraagd bij busbedrijven, maar het is toch wel wat duurder met de bus dan met eigen auto's. Bovendien vindt Peter het niet erg fijn voor de mensen die de Amelandgangers naar de Groenhoeve moeten brengen om half zes 's morgens. Veel mensen komen van buiten Uden. De chauffeurs halen echter de mensen thuis op. Vandaar dat er voor reizen per auto is gekozen. We hopen ook dit jaar weer op een geslaagde excursie met heel veel vogels!

Posters

Er zijn sinds kort ook posters te koop in onze winkel. Ze zijn van Thieme en kosten € 4,50 per stuk. De volgende posters zijn te koop:

- Zangvogels van bos en park, nr. 7
- Zangvogels van beemd en veld, nr. 8
- Zangvogels, nr. 10
- Riet- en watervogels, nr. 11
- Bos- en weidevogels, nr. 12
- Vogels van duin en kust, nr. 14

We willen bij Thieme en Vivara producten gaan aanschaffen voor in de winkel. Aad van Toor heeft aangegeven te willen stoppen met het beheer van de winkel. We zoeken een enthousiast lid die het van hem over wil nemen (zie advertentie elders in dit blad).

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Excursie Wormer- en Jisperveld, 6 juni 2004

Met enige spanning, maar ook met een voldaan gevoel, loopt Ricky Alma over de parkeerplaats van de Groenhoeve. Op het programma staat de jaarlijkse gezamenlijke excursie van IVN en Vogelwacht. In de afgelopen weken heeft Ricky, samen met Lies Verbossen, alles voor deze excursie voorbereid. Een paar minuten over achten is iedereen die zich heeft opgegeven aanwezig. Helaas staan er weinig IVNers op het deelnemerslijstje, ook Lies Verbossen moest afzeggen. Omdat het weer wel mee wil werken, stapt iedereen toch vol goede moed in de auto. Na een lange rit komen we aan in Amsterdam, we zijn nu vlak bij het Wormer- en Jisperveld. Dit moet een geweldige excursie worden...

Al voor tien uur maken we een klein rondje door dit unieke veenweidegebied. Met een oppervlakte van zo'n tweeduizend hectare is het Wormer- en Jisperveld, zelfs het grootste aaneengesloten brakke veenweidegebied van heel West-Europa. Van die tweeduizend hectare is achthonderd hectare eigendom van Vereniging Natuurmonumenten, in de jaren dertig zijn de eerste aankopen gedaan. Rond duizend jaar na Christus is het gebied ontgonnen, in eerste instantie voor de akkerbouw. Zoals in veel landbouwgebieden, vormde later rundvee de hoofdmoot. Door het brakke milieu komen in het gebied veel bijzondere planten voor, ook voor weidevogels is het gebied erg uniek.

In het kleine wandelingetje begroeten we al een aantal van die bijzondere planten. Met de zon in de rug kijken we naar de beschermde Zwanenbloem, tegelijkertijd is op de achtergrond een Kleine Karrekiet aan het zingen. Bijna jammer is het dat we onze wandeling moeten stoppen, om per boot rondgeleid te worden.

Gelukkig maakt onze gids alles goed. Met passie vertelt hij over de geschiedenis van het gebied, dat omringd wordt door industrie. Een hekel aan deze fabrieken heeft hij niet, ook zij vertellen iets over de historie van het gebied. Ondertussen vaart de schipper ons naar de mooiste plekjes, waar wij de leukste vogelsoorten zien. De gids geeft de excursie namens Stichting de Poelboerderij. Deze stichting heeft meer dan honderd vrijwilligers. De vrijwilligers houden zich bezig met educatie over het gebied, maar voeren ook een deel van het beheer uit. De gids vaart, loopt, en zwemt al heel

zijn leven door het gebied. Vroeger, toen het gebied nog niet van Natuurmonumenten was, hielp hij de boeren in het gebied mee. Deze boeren hebben het gebied lange tijd kunnen beheren, zo zorgden ze voor een ideaal weidevogelgebied. De stalmest die ze op het land brachten nam veel insecten met zich mee, waar vervolgens weer Grutto's op af kwamen. Later, toen de landbouw steeds intensiever werd, konden boeren steeds moeilijker werken. Het veengebied was ongeschikt om grootschalige landbouw op te bedrijven. Op deze manier kwamen steeds meer stukjes in handen van bijvoorbeeld Natuurmonumenten, maar ook van particulieren. Het beheer van Natuurmonumenten lijkt zo veel mogelijk op het beheer van de boeren vroeger, één grote boerderij neemt nu het werk van zeven boeren over, de stalmest wordt opnieuw op het land gebracht. Hiermee probeert de vereniging de weidevogels te behouden.

Ondanks alle inspanningen neemt het aantal weidevogels, net als in de rest van Nederland, nog steeds af. "Ik heb geen idee waarom ze zo afnemen", zegt onze gids met teleurstelling in zijn stem. Ondertussen kijken we samen naar de vogels die er nog wel zitten, Grutto's zijn niet te missen, ook de Bruine Kiekendief laat zich regelmatig zien. Tot grote vreugde van onze gids ziet John Hermans plotseling een Zwarte Stern. "Gelukkig, ze zijn er nog", vertelt hij enthousiast,

“We doen ook veel om ze te helpen”. Hij wijst naar de kunstnesten, die op verschillende plaatsen te vinden zijn. De kunstnesten die boven op het water drijven, zijn het alternatief voor Krabbescheer. Deze waterplant is op steeds minder plaatsen op grote schaal te vinden.

Langzaam vaart de schipper ons verder. We mogen een klein stukje wandelen over het trilveen. Wel moet iedereen goed op de matten blijven lopen, op sommige plaatsen zak je namelijk gewoon weg. Voor dat wegzakken heeft Joke veel angst, gespannen loopt ze over de matten. Zo gespannen zelfs dat ze misstapt en haar hele linkerbeen wegzakt. Met enige moeite staat ze weer op, ondertussen heeft iedereen moeite zijn lach in te houden. Joke zelf kan er wel hardop om lachen. Met een geleende regenbroek en natte gebruinde sokken vervolgt Joke haar excursie.

We varen langzaam onze weg terug. De gids wijst ons op de bijzondere planten in het gebied, die we vanuit de boot kunnen zien. Veenpluis en Kraaijhei, vindt hij de mooiste soorten, ze zijn massaal in het gebied aanwezig. Ook vertelt hij ons, hoe we allemaal rijk kunnen worden. Allereerst moet je het met pasen het paasbrood laten snijden door een goed mens. Dit mes moet tot pinksteren goed bewaard worden. Tegen pinksteren moet je ‘s nachts, naar een varen gaan. Zorg ervoor dat je het mes bij je hebt, verder is een metalen schaal onmisbaar. Wat je nu gaat doen, mogen de geeste echt niet zien, daarom snij je een cirkel om je heen. De geesten kunnen je nu niets doen. Rond middernacht, dan zal de varen zijn zaden weg laten schieten. Met de metalen schaal kun je de zaden opvangen. Als je dit gedaan hebt, dan stap je met de schaal uit de cirkel, omdat het pinksteren is kunnen de geesten je niets doen. Met de zaden van een varen kun je bakken met geld verdienen. Na het horen van het verhaal trekt iedereen de conclusie dat het onmogelijk is om zo rijk te worden. Een goed mens vinden, dat lukt niemand!

Als de boot weer aangemeerd is bedank ik de gids voor alle mooie verhalen. Hij lacht en zegt, “Ik heb er nog veel meer”. Alle reden dus om een keer terug te komen, dan hopelijk wel met iets meer IVNers. De excursie sluiten we af met een wandelingetje, de boerderij van Natuurmonumenten wordt nog even bekeken. Verder bekijken we de Grutto nog even goed. Een broodje kroket en een glaasje sinas verder, wordt het tijd om weer naar huis te gaan. Een prachtige dag.

Waargenomen vogels

Witte Kwikstaart, Rietgors, Kleine Karrekiet, Rietzanger, Winterkoning, Fitis, Tjiftjaf, Putter, Bruine Kiekedief, Blauwe Reiger, Kokmeeuw, Visdief, Zwarte Stern, Tureluur, Kievit, Wilde Eend, Bergeend, Meerkoet, Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Aalscholver, Nijlgans, Brandgans, Fuut, Krakeend, Kuifeend, Buizerd, Spreeuw, Merel, Graspieper, Slobeend, Huismus, Zwartkop, Tuinfluiter, Torenvalk, Boomvalk, Canadese Gans, Waterhoen, Gierzwaluw, Spotvogel, Ekster, Houtduif, Holenduif, Veldleeuwerik, Zwarte Kraai, Turkse Tortel, Knobbelswaan, Groenling, Bosrietzanger, Koolmees, Scholekster, Boerenzwaluw, Stormmeeuw, Koekoek, Ringmus en Lepelaar.

Planten (alleen de soorten die we uitgebreid besproken hebben)

Adderwortel, Zwanenbloem, Moerasandijvie, Veenpluis, Veenmos (soort weet ik niet), Kale Jonker en Gele Lis.

Stijn van Gils

Vogel onder de loep... de IJsvogel

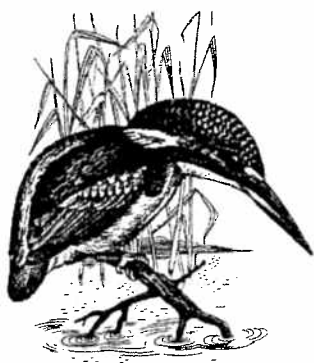
Deze keer wil ik iets meer vertellen over een wat minder algemene soort die tot ieders verbeelding spreekt. De IJsvogel. Enkele jaren geleden heb ik ook een stukje geschreven over deze vogels maar omdat je ze tegenwoordig toch wat vaker kan zien wil ik de loep er graag nogmaals boven houden.

Hoe komt de IJsvogel eigenlijk aan zijn naam? Er wordt wel beweerd dat de IJsvogel zijn naam kreeg omdat hij in de winter vaak gezien werd bij een wak in het ijs, om daar een visje te kunnen vangen als het overige water dichtgevroren was. Maar waarschijnlijker is dat de naam is afgeleid van het

Duitse Eisenvogel, ofwel 'ijzeren vogel' wat slaat op het blauw van de rugveren van de IJsvogel. Later is deze naam verbasterd tot IJsvogel, waarschijnlijk in combinatie met de eerste theorie.

De meeste mensen die voor het eerst een IJsvogel zien, verbazen zich over de mooie bijna exotische kleuren die hij bezit. De IJsvogel behoort tot de orde van Scharrelaarvogels, samen met de bijeneters, scharrelaars, hoppen en neushoornvogels. Onder die orde valt de familie Alcedinidae, waartoe een honderdtal verschillende IJsvogels behoren. In Nederland komt echter slechts één soort voor: de Europese IJsvogel, *Alcedo Atthis*. Als we de IJsvogel bekijken zijn er een aantal dingen die direct opvallen en waardoor het vrij eenvoudig is om hem te herkennen. Ten eerste natuurlijk de opvallende kleuren, de borst is oranje tot roestbruin, de rug is prachtig blauw, met in het midden een lichtblauwe streep. Ondanks deze opvallende kleuren is het vaak moeilijk een IJsvogel te ontdekken. Zijn oranje/bruine borst geeft hem, vooral in de herfst, een goede schutkleur. Een volwassen exemplaar is met zijn zestien centimeter iets kleiner dan een Spreeuw. Wat opvalt, is een relatief grote snavel, tussen de 3,5 en 4,5 centimeter. Zijn staartje is zeer kort en is bijna niet als staart herkenbaar, toch is een IJsvogel een zeer behendige vlieger, die met een snelheid van wel vijftig kilometer per uur tussen de bomen door schiet en over het water kan scheren.

Het biotoop van de IJsvogel is een beetje afhankelijk van het seizoen. Het belangrijkste gedeelte van het jaar, het broedseizoen, verblijft hij het liefst in de buurt van langzaam stromend water, met een steile oever om een nest te graven. Tevens is rust en beschutting in de vorm van struiken en bomen belangrijk en niet te vergeten een ruime hoeveelheid kleine vis in het water. Je treft hem ook aan bij wat grotere vijvers met voldoende beschutting en steile oevers. Dit jaar zijn verschillende IJsvogels gesignaleerd, vooral in de Flevopolder (Naardermeer) zijn erg mooie waarnemingen gedaan. Daar zit op dit moment nog een koppel met drie uitgevlogen jongen die vanuit de schuilhut regelmatig goed te zien zijn. Jammer genoeg is het mij nog niet gelukt maar enkele kennissen van me die ook veel aan vogelfotografie doen hebben de familie IJsvogel erg mooi op de foto weten te zetten, voor de geïnteresseerden zie de volgende Internetsite: <http://www.dutchphotozone.com/viewtopic.php?t=8099&postdays=0&postorder=asc&start=320> (sorry voor de lange naam).

Buiten het broedseizoen zwerft de IJsvogel rond, de ene blijft in de buurt van het nest, andere weer ondernemen hele trektochten, een echte trekvogel is de IJsvogel echter niet. Wie in het begin van maart door een geschikt IJsvogelbiotoop loopt heeft een grote kans een IJsvogelpaartje te ontdekken dat op zoek is naar een mooie steile wand aan de oever om er een nestgang in te graven. De vogels vliegen luid roepend achter elkaar aan, dan hoog tussen de bomen, dan weer vlak over het water. Wanneer er een geschikt wandje gevonden is, kan het graven beginnen. Het eerste stukje aarde wordt weggepikt door voor de wand vliegend stil te hangen, het zogenaamde bidden. Langzaam ontstaat zo een centimeters diepe

gang, waar de IJsvogels net in kunnen kruipen. Om zijn eieren en later de jongen goed te beschermen, graaft de IJsvogel zijn nest in een steile wand. Door de smalle gang zijn de eieren beter beschermd tegen de grotere rovers, de steile kant maakt het bijv. een hermelijn of bunzing moeilijker om het nest te bereiken en de eieren of jongen te roven. De meest ideale nestgelegenheid biedt een afgekalvde oever van een beek of rivier, met een hoogte van ongeveer één meter boven de waterspiegel. De IJsvogel graaft met zijn sterke snavel een gang met een doorsnede van zo'n vijf centimeter en een lengte die varieert van vijftig tot honderd centimeter. Aan het einde van deze gang bevindt zich de nestkamer, deze is circa tien tot vijftien centimeter groot en is iets uitgehold zodat de eieren niet naar buiten kunnen rollen. Het nestkamertje wordt verder niet bekleed, de eieren worden op de kale bodem gelegd. De gang loopt naar de nestkamer toe iets omhoog, dit heeft twee functies. Enerzijds zorgt de IJsvogel er zo voor dat eventueel door een plotselinge hoge waterstand het water niet zomaar het nest inloopt, anderzijds dient het om de uitwerpselen die de jongen de gang inspuiten naar buiten te laten lopen. Het invlieggat bevindt zich meestal ongeveer dertig centimeter onder het maaiveld. Een nest met jongen is dan ook erg goed te herkennen aan de witte uitwerpselen die uit het hol naar beneden lopen, en zie je het niet dan ruik je het meestal wel. Een IJsvogelnestje is naar onze maatstaven niet een frisse omgeving om op te groeien. Gelukkig denken de IJsvogels daar schijnbaar anders over.

In de buurt van het nest kiest de IJsvogel meestal een tak uit als uitkijkpost. Tijdens het graven houdt vaak de ene IJsvogel op die tak de uitkijk, terwijl de andere graaft. Omdat de IJsvogels maar net door de gang kunnen, moeten ze achterwaarts terug naar buiten schuifelen, waarbij het korte staartje het losgemaakte zand naar buiten schept, hierdoor blijft er veel zand in het venkleed zitten wat na het graven met een paar flinke duiken van de veren wordt gespoeld. Na ongeveer twee weken graven is het nest klaar en zal het niet lang meer duren voordat de paring plaats vindt en het eerste ei gelegd wordt. De paring vindt meestal 's morgens plaats. Het mannetje biedt een visje aan, wat door het vrouwtje wordt geaccepteerd als ze bereid is tot paren. Dit neemt af naar mate de vogels elkaar geaccepteerd hebben als partner. Tja, het kan niet altijd feest blijven, zal het mannetje denken. Na enkele seconden zacht naar elkaar te hebben gefloten, vliegt het mannetje met een boogje naar het vrouwtje toe, gaat "biddend" boven haar hangen, terwijl ze een horizontale houding aanneemt, zodat het mannetje op haar rug kan landen. Met zijn snavel pakt hij haar bij de nekveertjes vast om steun te zoeken en brengt de cloaca's tegen elkaar, waarna de bevruchting plaatsvindt. De paring voltrekt zich binnen een halve minuut, waarna het mannetje recht omhoog wegvliegt. Het vrouwtje begeeft zich na een tijdje in het nest, waar ze een ei legt. Pas als alle eieren (zes tot acht per broedsel) gelegd zijn wordt met het broeden begonnen, waardoor de eieren vrijwel gelijktijdig uitkomen.

Nu breekt voor de ouder IJsvogels een drukke periode aan. De jongen bedelen voortdurend om vis. In het begin worden ze nog gevoerd met kleinere vissen, maar al snel zie je de ouders het nest ingaan met grotere vissen. Na het ontvangen van een vis schuift de jonge IJsvogel op en gaat het volgende jong voor de nestgang zitten. Zo komen alle jongen niets tekort en krijgen ze ongeveer allen evenveel voedsel. De ontlasting van de jonge vogels wordt door de vogels zelf de nestgang in gespoten. Na een kleine vier weken zijn de jongen volgroeid en is de tijd bijna aangebroken dat ze het nest gaan verlaten. Na het verlaten van het nest zoeken de jonge IJsvogels snel een veilig plekje op in de buurt. De ouders voeren de jongen nog enkele dagen na het uitvliegen, daarna worden ze uit het territorium verjaagd en moeten ze zelf hun kostje bij

elkaar scharrelen. Die eerste weken zijn cruciaal voor de jonge IJsvogels. Het valt niet mee voor zo'n jonge vogel om op eigen benen te staan. Deze eerste weken zelfstandigheid zijn veruit het gevaarlijkste van zijn of haar verdere leven. Gelukkig lijkt het de laatste tijd weer iets beter te gaan met de IJsvogel en blijven er meer jongen leven dan pakweg zo'n tien jaar geleden. Misschien heeft het te maken met de manier waarop we tegenwoordig omgaan met de natuur. Er worden gelukkig weer wat sloten in de oude staat gelaten en de natuur krijgt op sommige stukken weer vrij spel. Een mooi voorbeeld is het stukje Leijgraaf wat de komende tijd teruggegeven zal worden aan de natuur. Als dit met succes gebeurd kunnen we daar vast in de toekomst eens de IJsvogel begroeten.

Pedro van den Acker

Begin november weer verkiezingen voor het Waterschap

Kies voor natuur in uw waterschapsbestuur !

Begin november organiseren de drie Noord-Brabantse waterschappen weer hun bestuursverkiezingen. Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Brabantse Milieufederatie zijn van mening dat het waterbeheer groener kan en moet. Om dit te bewerkstelligen ondersteunen deze organisaties groene kandidaten, die deze groene (groen-blauwe) inbreng moeten gaan leveren.

In alle kiesdistricten doen groene kandidaten mee aan de verkiezingen en wel voor de categorieën ingezetenen (de inwoners) en gebouwd (de eigenaren van een huis). Onder het motto 'Kies voor natuur in uw waterschapsbestuur' gaan deze kandidaten voor een duurzaam waterbeheer met voldoende, schoon water voor mens en natuur waar iedereen van kan en mag genieten.

Zes groene waterthema's voor het waterbeheer

Waterschappen houden zich bezig met waterkering (via dijken), waterzuivering (via rioolwater-zuiveringsinstallaties) en de waterhuishouding (via beken en sloten met stuwen). De groene kandidaten, waaronder Ernest de Groot en Willem Peters, willen zich gaan bezig houden met de volgende zes waterthema's:

1. Veilig water door te zorgen voor stevige dijken en door beken en rivieren voldoende ruimte te geven;
2. Schoon en gezond water door water zeer goed te zuiveren en waterverontreiniging actief tegen te gaan;
3. Voldoende water voor landbouw en natuur door gebiedseigen water zoveel mogelijk vast te houden;
4. Natuurlijk water door natuurvriendelijke oevers, poelen en vistrappen aan te leggen en beken te herstellen;
5. Recreatief water door schouwpaden gastvrij open te stellen voor wandelaars, ruiters en sportvissers;
6. Betaalbaar water door het waterbeheer effectief en efficiënt uit te voeren en subsidiestromen aan te boren.

Groene kandidaten E. de Groot en W. Peters

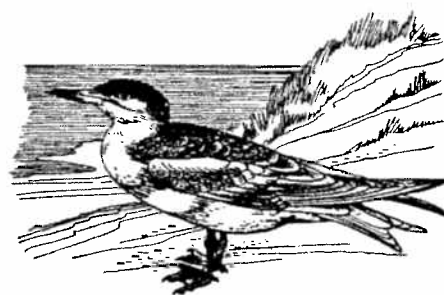
Ernest de Groot en Willem Peters zijn in het kiesdistrict Uden-Veghel de groene kandidaten voor de categorie ingezetenen (inwoners), respectievelijk de categorie gebouwd (huiseigenaren). Voor nadere informatie over deze kandidaten kunt u terecht bij www.kiesnatuur.nl, www.brabantsemilieufederatie.nl en www.brabantslandschap.nl. Voor informatie over het waterbeheer van uw Waterschap kunt u ook terecht op hun site: www.aenmaas.nl.

Laat uw stem in november niet verloren gaan!!

Het Bruujssel, oktober 2004

Bijzondere Waarnemingen

Natuurlijk kunnen in dit Bruijsel de bijzondere vogelwaarnemingen van de afgelopen tijd niet ontbreken. Deze keer een opsomming over de periode eind mei tot en met eind augustus. De zomerperiode is voor vogelaars altijd een rustige tijd, vandaar ook de kortere lijst. De eerste trekvogels vanaf de telpost staan er al wel op. Hier zijn al direct met de start van het telseizoen toch weer bijzondere soorten waargenomen zoals de Zwarte Ooievaar, Houtsnip en zelfs Reuzensternen.

Al deze waarnemingen staan ook op onze website www.vogelwachtuden.nl. Een ieder kan hier on-line waarnemingen toevoegen en bekijken. Al vele vogelaars binnen de club maken hier gebruik van. Ik zou zeggen bekijk deze pagina (waarnemingen) eens en zie je een bijzondere soort in onze directe omgeving voeg deze aan de site toe. Ook hebben we sinds kort een "waarnemingen-mail-cirkel". Bijzondere waarnemingen worden nu ook gemaïld aan leden die zich hiervoor aangemeld hebben. Wil je deze mailing ook ontvangen laat dit dan weten via onderstaand e-mailadres.

Ook als je geen Internet hebt kun je de "Bijzondere waarnemingen" doorbellen!

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.

E-mail: vogelwachtuden@lycos.nl of voor waarnemingen waarneming@vogelwachtuden.nl

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Waarnemer:
23-mei-04	1	Vuurgoudhaan	Maashorst, begrazingsgebied	Mignon van den Wittenboer
23-mei-04	4	Tapuit	Maashorst, begrazingsgebied	Mignon van den Wittenboer
27-mei-04	1	Blauwborst	Maashorst, Grensweg	Peter Vlamings
30-mei-04	3	Ooievaar	Uden	Liesbeth Verkaar
31-mei-04	6	Geoorde Fuut	Hemelrijk	Marc Poulussen
01-jun-04	2	Slangenarend	Maashorst, Muntse Heide	Jan Verhoeven
05-jun-04	1	Blauwborst	Leijgraaf	Mignon van den Wittenboer
06-jun-04	2	Wielewaal	Maashorst	Wil van de Crommert
07-jun-04	1	Kerkuil	Mariaheide (kom)	William van der Velden
20-jun-04	15	Kruisbek	Maashorst	Mignon van den Wittenboer
22-jun-04	1	Europese Kanarie	maashorst Hofmans Plassen	Leo Ballering
24-jun-04	1	Nachtegaal	Mariaheide (kom)	Ad Bekkers
25-jun-04	70	Kruisbek	Maashorst, 3 Vennen	Peter van de Braak
06-jul-04	2	Nachtzwaluw	Maashorst	Toy Janssen
31-jul-04	2	Zwarte Ooievaar	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
01-aug-04	1	Houtsnip	Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
07-aug-04	2	Reuzenstern	Telpost Brobbelbies Zuid	Theo Veldpaus
31-aug-04	1	Bonte Kraai	Erp	Bart van de Wielen

Excursie naar de Zouweboezem in de Alblasserwaard, 27 juni 2004

Hoewel de naam anders deed vermoeden lag het gebied niet bij Alblasserdam, maar voor ons heel bereikbaar even ten westen van Lexmond bij Vianen. De Zouweboezem is in de veertiende eeuw gegraven voor de afwatering van de polders. Nu is het een natuurontwikkelingsproject uit 1994. Het bestaat uit open water, rietland, grienden en sloten.

Na het verstrekken van de routekaartjes (fantastisch toch die excursievoorbereiding) vertrokken we met vijftien personen in miezerig weer naar Zuid-Holland. Na een voorspoedige rit (zondagochtend) verlieten we de A2 bij Vianen en reden via Lexmond over de dijk langs de Lek naar de Boezemweg, waar we met goed weer arriveerden. Vanaf het parkeerterrein werden al meteen veel waarnemingen gedaan, waaronder de purperreiger. Hier moet de grootste purperreigerkolonie van ons land broeden, we hebben ze ook veel gezien. De zwarte stern was ook goed vertegenwoordigd. Zelfs kuikentjes van de zwarte stern op plantenbladeren in het water zagen we. Ook de roerdomp liet zich zien. Over de dijk naar de molen lopend met halverwege een kijkwand kwamen we ogen te kort. Nu volgden we een pad linksaf door een landschap met stroken grasland en stukjes populierenbos. Helaas was dit erg om en veel werd er niet meer gezien. Het laatste stuk voerde over de dijk die we 's morgens nog met de auto hadden afgelegd. Nu viel op dat er hier bijzonder veel fruittelers zijn. Jammer van dit laatste stuk, desondanks hebben we 73 soorten gevonden.

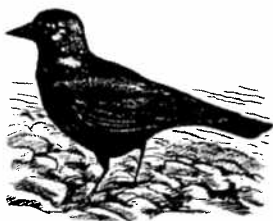

Hieronder de lijst van de waarnemingen:

Aalscholver, Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Boomkruiper, Boomvalk, Bosrietzanger, Bruine Kiekendief, Buizerd, Canadese Gans, Ekster, Fazant, Fitis, Fuut, Gierzwaluw, Grasmus, Grauwe Gans, Groene Specht, Groenling, Grote Bonte Specht, Grutto, Heggenmus, Holenduif, Houtduif, Huismus, Huiszwaluw, Kauw, Kievit, Kleine Karekiet, Kleine Mantelmeeuw, Kleine Zilverreiger, Kneu, Knobbelzwaan, Koekkoek, Kokmeeuw, Kolgans, Koolmees, Matkop, Meerkoet, Merel, Nijlgans, Oeverzwaluw, Ooievaar, Pimpelmees, Purperreiger, Putter, Rietgors, Rietzanger, Ringmus, Roerdomp, Roodborst, Roodborsttapuit, Scholekster, Spotvogel, Spreeuw, Staartmees, Tjiftjaf, Torenvalk, Tuinfluit, Tureluur, Turkse tortel, Vink, Visdief, Wilde Eend, Winterkoning, Witgat, Witsterblauwborst, Witte Kwikstaart, Wulp, Zanglijster, Zilvermeeuw, Zwarte Kraai, Zwarte Roodstaart, Zwarte Stern en Zwartkop.

Groeten,
Theo van der Velden

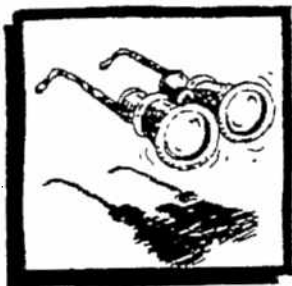
Een Kauw

*Een kauw, afkomstig uit Irak
Zat kauwend op een maretak.
"Ik maak hier in het diepst geheim,
sprak hij uit bessen vogellijm,
die ik omwille van de roem
natuurlijk dan ook kauwgum noem".*

(Bron: Dierenversjes, Theo van de Leur)

In de kijker... "Jeugdvogelwacht Uden e.o."

Inleiding

Een aantal jaren geleden heeft deze rubriek al in het Bruujtsel gestaan om alle werkgroepen eens nader te belichten. Ondertussen is ons ledenaantal behoorlijk gegroeid. De meeste van de nieuwe leden, maar ook mensen die al langer lid zijn, weten weinig of niets van hoe een werkgroep nu eigenlijk functioneert. Vandaar deze rubriek. Alle werkgroepen komen weer aan de orde. Na de werkgroepen Nestkasten, Inventarisatie, Vrijwillig Landschapsbeheer, Oeverzwaluwen, Stootvogels en Uilen is nu de nieuw opgerichte Jeugdvogelwacht Uden aan de beurt.

Ontstaan

De Jeugdvogelwacht staat nog in de kinderschoenen (hoe toepasselijk). In feite is deze werkgroep op dit moment van schrijven nog niet officieel opgericht. Dit gaat op 18 september 2004 gebeuren, dus als jullie dit lezen is de eerst activiteit van deze groep net achter de rug. Je zult je misschien afvragen wat dan de aanleiding is voor het oprichten van zo'n groep. De meeste van jullie weten wel dat onze club ruim een half jaar samen met het IVN een gezamenlijke Jeugdnatuurgroep heeft gehad, van september 2001 tot en met maart 2002. Door allerlei misverstanden en minder duidelijke afspraken is dit toen helaas tot een breuk gekomen. Om nu de vergrijzing bij de Vogelwacht tegen te gaan en omdat we graag de inbreng zien van jonge mensen met frisse ideeën, is het plan opgevat om een Jeugdvogelwacht op te richten. 'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst' is het spreekwoord en dat is ook bij ons van toepassing. Er zijn al vier vergaderingen geweest, waar allerlei ideeën in goede banen zijn geleid. Er is ook een jaarprogramma opgesteld en afgesproken dat er wordt samengewerkt met de verschillende werkgroepen. Kortom, de nieuwe leiding bruist van enthousiasme en staat te trappelen om te beginnen.

Coördinator

De coördinator van deze Jeugdvogelwacht is Stijn van Gils. Hij is contactpersoon voor de kinderen en voor de overige leiding en zorgt voor de taakverdeling binnen de werkgroep. Stijn is met zijn zeventien jaar ons jongste lid. Hij is nu twee jaar lid van onze vereniging en voelt zich aardig thuis bij ons, ondanks het feit dat er weinig leeftijdgenoten zijn. De liefde voor de vogels is begonnen met het eendjes voeren in Waddinxveen, toen hij nog heel klein was. Hij vond dat gelijk al boeiende beestjes. Langzamerhand is de interesse breder geworden, nu vindt hij alles interessant wat met de natuur te maken heeft. Al heel wat jaartjes zit hij bij de 'Natuurvereniging de Specht' in Handel, eerst als jeugdlid, nu als leiding. Hij wilde altijd al graag bij een Jeugdvogelwacht, alleen bestond die in zijn tijd nog niet. Dit heeft hij altijd jammer gevonden en daarom is hij des te meer gemotiveerd om nu een goede start te maken. Hij is al begonnen met een leuk interview in het Udens Nieuwsblad (11 augustus 2004).

Zijn spreekbeurten op school gingen altijd over vogels, bijvoorbeeld over eenden of zwaluwen. Jan-Willem heeft nog eens een feestje voor hem georganiseerd; een wandeling met zijn vriendjes in de Maashorst. Ook heeft hij Jan-Willem geïnterviewd voor de schoolkrant. Hij is bij de J.N.M geweest, de Jeugdbond voor Natuur en Milieustudie, nu is hij bij de N.J.N, de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie. Kortom, het heeft altijd met vogels of met de natuur te maken. Zelfs de studie die hij nu in Velp volgt, heeft met de natuur te maken. Sinds kort woont hij op kamers in Arnhem. Wie weet kan hij van zijn hobby zijn beroep maken. Dat zou wel heel mooi zijn.

Wisten jullie trouwens al dat ons Bruijsel concurrentie krijgt? Stijn is van plan om vier keer per jaar een clubblaadje uit te brengen met leuke anekdotes en wetenswaardigheden voor kinderen. De eerste is al af en ziet er erg leuk uit. En weten jullie hoe het heet?....."Het ei". Na al die 'Bruijsels' krijgen we nu dus ook te maken met 'Het ei' Een leuk initiatief!

Werkgroepleden

De leiding van de werkgroep bestaat uit zeven leden, te weten: Peter van de Braak, Joke van den Boogaard, Leo Ballering, Jolanda Rutten, Adrie Nijssen, Hermien Verkuilen en dan natuurlijk Stijn van Gils als coördinator.

Organisatie

De jeugdgroep komt in principe één keer per maand bij elkaar op de zaterdagochtend van 09.00 uur tot 11.30 uur. Hiervoor is gekozen omdat heel veel kinderen op zaterdagochtend sporten. De kinderen zouden dit dan gewoon kunnen blijven doen en dan één keer per maand met de Vogelwacht mee (hoewel dit bij een teamsport toch altijd moeilijk blijft). We moeten dus een beetje concurreren met de sportclubs. De doelgroep ligt bij de wat oudere kinderen van tien tot vijftien jaar. Dit in tegenstelling tot het IVN die met wat jongere kinderen werkt, namelijk van acht tot twaalf jaar. Het is de bedoeling om zo min mogelijk 'schools' te werken en om veel de natuur in te trekken. Er wordt vanuit gegaan dat de praktijk de beste leerschool is. Ieder kind krijgt een vogelwaaier als hij/zij lid wordt. De contributie bedraagt € 10,- per jaar en van de club is er een budget van € 150,- per jaar. Er hebben zich op dit moment elf kinderen aangemeld, maar er is plaats voor twintig kinderen. Het is natuurlijk vooral leuk als kinderen van onze leden zich aanmelden, die kennen onze club al een beetje.

Het jaarplan is al opgesteld en laat leuke en gevarieerde activiteiten zien. Zo gaan ze een keer naar de telpost om alles te weten te komen over de vogeltrek. Zelfs Jan Verhoeven gaan ze proberen te strikken om hier iets over te vertellen. Ze gaan een ochtend meewerken met het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden, er worden nestkasten gemaakt, opgehangen en gecontroleerd. Er worden uilen gezocht, ze gaan een ochtend luisteren naar de vogelgeluiden en er is een echte 'Big Day voor de jeugd'. Verder kunnen ze een keer naar de oeverwaluwwand op Hemelrijk. Dit alles in samenwerking met de verschillende werkgroepen. Zo leren de kinderen de 'volwassen' Vogelwacht ook een beetje kennen. Het klinkt allemaal erg uitnodigend. De kinderen moeten wel zelf een kijker meenemen (als dit mogelijk is) en een paar mensen van de leiding hebben een telescoop die ze ook meenemen als ze op stap gaan in de Maashorst. Want daar zullen ook de meeste activiteiten plaatsvinden en er wordt meestal gestart vanaf het Bezoekerscentrum Slabroek.

Zo wordt er af en toe gewerkt met een tekening van een vogel zonder enig kenmerk. Alleen de contouren van de vogel kun je zien. De opdracht luidt dan: heb je een vogel in de kijker? Kijk dan maar eens goed naar wat je ziet. Welke kleuren heeft deze vogel, hoe zien de poten eruit, wat voor snavel heeft deze vogel en wat voor een staart? Vul deze kenmerken maar eens in op de tekening. Daarna kunnen ze het vergelijken met het plaatje uit het boek. Zo leren de kinderen kijken, dat zijn als het ware de beginselen van het vogelen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat de kinderen dan zelf de vogel op naam kunnen brengen.

Doelstelling

De doelstelling van de jeugdgroep is het plezier beleven aan de natuur en specifiek aan de vogels. De leiders hebben als belangrijkste taak het enthousiasme overbrengen van het vogelen, voor nu en wie weet voor later. Kennis is niet zo belangrijk, zeker niet bij kinderen. Wie weet blijft er toch nog iets van hangen en zeggen ze op latere leeftijd: "Oh ja, vroeger heb ik nog in een Jeugdvogelwacht gezeten, dat kon ik wel weer eens oppakken, want dat vogelen was toch wel erg leuk".

Samenwerking

Ons bestuur is nog steeds van mening, dat één Jeugdnatuurgroep in Uden, die het hele natuurgebeuren bestrijkt, optimaal is. Wie weet zal na enige tijd toch weer toenadering gezocht worden om te komen tot een soort van samenwerkingsverband. Want dat is voor beide clubs en voor de kinderen toch het allerbeste. Voor leden die denken: "Dat lijkt me leuk om met kinderen de Maashorst in te trekken", die kunnen contact opnemen met Stijn van Gils, telefoon: 06-23847599 om zich bij deze nieuwe werkgroep aan te sluiten. Extra hulp is altijd van harte welkom! Voor nu wensen wij de nieuwe Jeugdvogelwacht veel succes en vooral veel plezier toe... en er is nog genoeg plaats voor nieuwe kinderen!

Liesbeth Verkaar

SOVON Landelijke Dag 2004

Zaterdag 27 november te Nijmegen

De Landelijke Dag van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt er weer aan! Het evenement, georganiseerd in samenwerking met Vogelbescherming Nederland en de NOU, vindt plaats op **zaterdag 27 november a.s. in Concertgebouw de Vereniging te Nijmegen** (5 minuten lopen van het station).

De dag is gratis te bezoeken voor iedereen met hart voor vogels (tellen) en natuur in het algemeen. Naast een uitgebreide info- en boekenmarkt zijn er lezingen van gerenommeerde vogelonderzoekers. Voor de jeugd van 7 tot en met 12 jaar is er een speciaal Vrije Vogel Club-programma (van te voren opgeven is noodzakelijk).

Naast het SOVON-Programma verzorgt de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF) een parallelprogramma met lezingen over de diverse andere plant- en diergroepen.

Onderwerpen uit het SOVON-programma zijn onder andere: Waarom blijven we tellen?, vijftientig jaar wintervogelmonitoring, monitoring van vogelziekten, de Rode Lijst, Nederland ganzenland, Oehoe's in de Achterhoek en uitreiking van de Zeiss-prijs.

SOVON- en VOFF-waarnemers en relaties ontvangen begin oktober een uitnodiging met het definitieve programma. Deze staat ook vermeld op de SOVON-homepage, www.sovon.nl en is bovendien aan te vragen bij SOVON: info@sovon.nl of telefoon 024-6848111.

Dagvoorzitter: Peter van den Akker (actief vogelaar en SOVON ledenraadslid).

Een Boomklever en een Koekoek in onze nestkasten

Verslag van het broedseizoen 2004, werkgroep nestkasten.

Ook dit jaar is er door de werkgroep nestkasten van de Vogelwacht Uden e.o. weer veel werk verricht, hieronder een overzicht.

Odiliapeel - Oost

Günther Rutten, Lambert en Hermien Verkuijlen hebben 31 kasten hangen in de oostkant van de bossen van Odiliapeel. Deze kasten werden dit seizoen zeven keer gecontroleerd. Eén nestkast blijkt vlak naast een boom met een buizerdhorst te hangen, dit is doorgegeven aan de stootvogelgroep. Opmerkelijk was ook wel dat de kunststofkast die er al jaren lang hangt maar waar nog nooit wat in gekomen is, nu toch ineens een nest bleek te bevatten. Van de 31 kasten waren er dit broedseizoen vijftien bezet door de Koolmees (48%), negen door de Pimpelmees (29%), één door een Bonte Vliegenvanger (3%) en vijf onbezet (16%).

Odiliapeel - West

Jan Nijhof en Johan van Roosmalen hebben 34 nestkasten hangen in de westkant van de bossen van Odiliapeel. Deze kasten werden dit seizoen vijf keer gecontroleerd. Tijdens één van de bezoeken werd er toevallig wat anders ontdekt: een Zanglijster nest! In een stuk van het bos waren dennenbomen gekapt en de afgekapte toppen lagen er nog; hieruit zagen Jan en Johan de Zanglijster wegvliegen. Ze gingen verder kijken en jawel hoor.... een nest met vier knalblauwe eieren (met zwarte spikkels). In tien (29%) van de 34 nestkasten was geen activiteit te bespeuren. In zeventien (50%) daarvan broedde de Koolmees en in zes de Pimpelmees (18%), dus helaas weer geen andere soorten. In de vier speciale kasten (één keer Grauwe Vliegenvanger en drie keer Boomkruiper) is er dit jaar niet gebroed.

Maashorst - Grensweg

Lilian Beniers, Ineke Kleijnen en Theo Thijssen hebben 48 nestkasten hangen op de Maashorst bij de Grensweg. Op zaterdag 13 maart zijn alle kasten nagekeken en het oude nestmateriaal verwijderd. Deze kasten werden, dit seizoen zeven keer gecontroleerd. Twaalf nestkasten waren er onbezet (25%), waarvan in vier nog wel enige nestbouw had plaatsgevonden. In tien kasten broedde de Bonte Vliegenvanger (21%) wederom een erg mooi resultaat, in vijftien (31%) de Koolmees, in zeven (15%) de Pimpelmees en in vier (8%) de Zwarte Mees. Van de vijftien niet bezette kasten waren er een aantal gevuld met een wespennest, hoewel deze werden weggehaald lijken deze toch niet meer aantrekkelijk voor vogels te zijn.

Maashorst - Slingerpad-zuidwest

Harry en Irene Claassen hebben 54 nestkasten hangen in de Maashorst tussen het Slingerpad en het PNEM gebouw. Deze kasten werden dit seizoen acht keer gecontroleerd. Harry en Irene hebben een aantal (bijzondere) kasten dichtgeplakt met dun tape zodat, als de Gekraagde Roodstaart en Vliegenvangers terugkomen van hun overwinteringgebieden, ze nog een nestgelegenheid kunnen vinden. Het tape is heel dun en bij een paar kasten waren de mezen er gewoon al doorheen gebroken. Daarnaast nog een opmerkelijk resultaat: tijdens één van de rondes werd een Zwarte Mees gehoord en, omdat Harry toch nog een kast over had, snel nog een kast erbij gehangen en ja hoor... binnen tien dagen een Zwarte Mees op tien eieren (die moet dus binnen één of twee dagen een nest hebben gebouwd!).

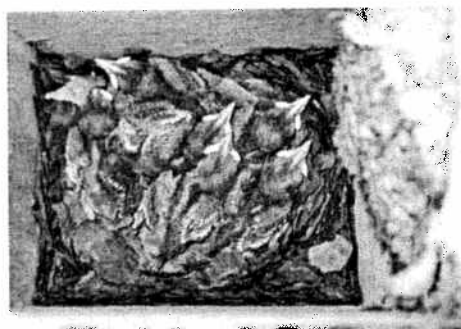
Twintig kasten bleven er dit jaar leeg (37%) waarvan er nog wel twee waren met enige nestbouw. In twee kasten broedde de Bonte Vliegenvanger (3,7%) waarvan één broedsel geparasiteerd werd door een Koekoek (waarvan het jong uitgevlogen is!), in twaalf de Koolmees (22,2%), in zes de Pimpelmees (11,1%), in vier de zwarte mees (7,5%) en in twee kasten de Gekraagde Roodstaart (3,7%). Met dit mooie resultaat had deze groep de meeste soorten dit jaar.

Maashorst - Hengstheuveld

Willie Bergmans, Sjaak Celen, Theo Peters en ondergetekende hebben 72 nestkasten hangen op de Maashorst, bij Hengstheuveld, welk gebied acht keer werd gecontroleerd waarbij vaak een digitale fotocamera werd mee genomen om ongewone dingen te fotograferen. Tevens werden er dit jaar langs de Leygraaf en op de waterzuiveringen van Haps en Heeswijk-Dinther nog negentien kasten opgehangen (elf Grote Gele Kwikstaart kasten en acht halfopen kasten). Opmerkelijk was dat er in maart binnen één minuut nadat we een nieuwe nestkast hadden opgehangen al een Koolmees langdurig aan de kast ging hangen. Dit jaar bleven er 27 kasten leeg (38%); in negen daarvan is wel aanstalten gemaakt voor een nest, maar zijn er nooit eieren gelegd en bij zes daarvan zijn wel eens ouder vogels in de buurt of in de kast waargenomen. In 26 kasten broedde de Koolmees (37%), in zeventien kasten de Pimpelmees (23%) en in één een Boomklever (2%).

Tijdens de controle op Tweede Paasdag zagen we een paartje boomklevers dat luid zat te roepen! Na dit goed bewonderd te hebben draaiden we ons om, om een Gekraagde roodstaart kast te controleren en zagen tot onze schrik dat er modder op de kast zat. “Zeker kwajongens die modder hebben gegooid” dachten we meteen, totdat bleek dat de boomklevers het grote ovale gat tot een klein gaatje hadden dichtgekit met modder en speeksel (zie foto)! Wat een verrassing!! Voor het eerst een boomklever in de kast! De bodem was niet bedekt met

mos maar met een dun laagje kleingemaakte eiken- en beuken blaadjes. Dat laatste was opvallend want tien minuten eerder (200 meter hemelsbreed) hadden we bij een identieke kast ook blaadjes zien liggen: “zeker door het grote gat naar binnen gewaaid dachten we nog, maar later realiseerden we dat er of nog een paartje boomklevers moet zitten of dat het een speelnest is van hetzelfde paartje. Het paartje legde uiteindelijk vanaf 17 april zes eieren welke met succes uit werden gebroed, waarna de jongen op 30 mei het nest verlieten (zie foto).

Thuiswerkers

Omdat de meeste leden van de Vogelwacht (en ook de kersverse cursisten) wel één of meerdere nestkasten heeft hangen thuis of op het werk is er getracht ook van deze mensen nestgegevens te verzamelen en ze op deze manier wellicht bekend dan wel enthousiast te maken met de activiteiten van de werkgroep. Met de maandagenda van mei is een oproep meegestuurd met de vraag of mensen die een nestkast hadden hangen deze eens in de twee weken te controleren en de gegevens op een (vereenvoudigde) nestkaart in te vullen. Ook nesten van vogels die niet in een nestkast broeden maar wel gecontroleerd kunnen worden (bijvoorbeeld merelnesten) waren welkom.

In totaal leverden zes mensen de kaarten in, waarvan Jorik Smits zeker niet onvermeld mag blijven. Deze twaalfjarige fanatiekeling uit Zeeland stuurde maar liefst vijftien nestkaarten in

verdeeld over elf soorten! Geen wonder dat hij zich voor het komende seizoen aangemeld heeft voor de nieuw opgerichte jeugdvogelwacht! In het totaal werden er 35 nestkaarten ingeleverd verdeeld over veertien soorten (Koolmees, Pimpelmees, Staartmees, Gekraagde Roodstaart, Kneu, Houtduif, Tjiftjaf, Heggenmus, Merel, Vink, Roodborst, Bonte Vliegenvanger, Grauwe Vliegenvanger en Winterkoninkje). Helaas waren niet alle nesten succesvol of even goed controleerbaar (zeker de Winterkoninkjes en Staartmezen nesten leverde nogal wat moeite op).

Voor de vijf belangrijkste soorten in de nestkasten zijn hieronder de belangrijkste kengetallen weergegeven:

Totalen 2004	Koolmees	Pimpelmees	Bonte Vliegenvanger	Zwarte Mees	Gekraagde Roodstaart	Totaal
# nestkasten	274					274
# nestkasten bezet	90	51	14	8	3	166
% nestkasten bezet	32,8	18,6	5,1	2,9	1,1	60,6
# nesten met eieren	89	48	13	8	3	161
# nesten met jongen	84	46	12	7	3	152
# eieren	896	550	83	66	17	1612
# eieren uitgekomen	787	485	73	52	16	1413
% eieren uitgekomen	87,8	88,2	88,0	78,8	94,1	87,7
# jongen uitgevlogen	771	462	73	41	16	1363
% jongen uitgevlogen	98,0	95,3	100,0	78,8	100,0	96,5
% broedsucces (uitgevlogen jong/gelegd ei)	86,0	84,0	88,0	62,1	94,1	84,6
Legsel grootte (1e nest)	9,2	10,5	5,9	7,4	5,7	
Gem. datum 1e eileg	21 april	17 april	12 mei	21 april	9 mei	
# met 2e broedsel	11	3	0	1	0	15
% 2e broedsel	12,2	5,9	0,0	12,5	0,0	9,0

Er waren nogal grote verschillen in gemiddelde legselgrootte tussen 2003 en 2004 wat het beste te zien is bij de Kool- en Pimpelmees (omdat daar de aantallen groot genoeg zijn om trends te zien). In beide gevallen namen de legselgroottes toe maar de toename bij de Koolmees was groter (+1,2 ei) dan bij de Pimpelmees (+0,6 ei). De Bonte Vliegenvanger, Zwarte Mees en Gekraagde Roodstaart kampten dit jaar met juist een dalend legselgrootte.

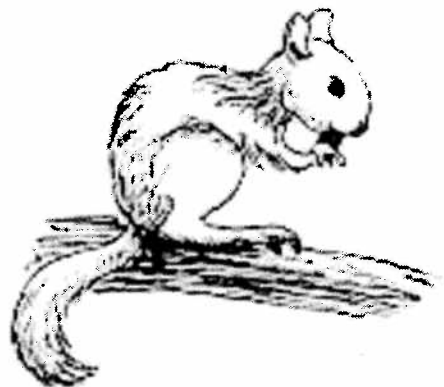
De Kool- en Pimpelmees begonnen hun eerste eileg van het eerste legsel de afgelopen twee broedseizoenen bijna op dezelfde datums (marge één tot twee dagen). Dit in tegenstelling tot de Zwarte Mees die dit jaar gemiddeld maar liefst dertien dagen later begon dan in 2003. Ook de Bonte Vliegenvangers begonnen tien dagen later terwijl de Gekraagde Roodstaart juist weer negen dagen eerder begon! Een verklaring hiervoor kan niet gegeven worden uit de beschikbare gegevens.

Het percentage tweede legfels nam voor de Koolmees dit jaar fors toe (van 7,1% naar 12,2%), die van de Pimpelmees nam iets af (van 8,7% naar 5,9%) en die van de Zwarte Mees bleef ongeveer gelijk (14,3% en 12,5%). Afgelopen jaar sprak ik een 80-jarige controleur van Natuurmonumenten op de Tongelaar die de laatste veertig jaar meer dan vierhonderd nestkasten onder zijn hoede heeft en die vertelde dat het percentage tweede legfels in het westelijk deel van Brabant ongeveer 40% was en dat het geleidelijk afneemt naar het oosten maar in deze regionen nog altijd zo'n 25% zou moeten zijn.

Enkele opmerkelijke zaken:

Nieuwe soorten

Naast de Boomklever en de Koekoek werd er nog een bijzondere diersoort in de kasten aangetroffen. Een thuiswerker controleerde op een gegeven moment voor de laatste maal (het was al laat in het seizoen) een kast waar al een paar dagen een mannetje Gekraagde Roodstaart op de deksel had gezeten. Niks verwachtend trok hij de voorkant van de kast open en schrok zich een ongeluk toen daar ineens een gigantische eekhoorn in bleek te zitten! De eekhoorn was waarschijnlijk evenveel geschrokken maar dat belette hem/haar niet om er die week elke nacht in te schuilen voor het slechte weer!

Koolmees in Pimpelbroedsel

Bij één van de laatste bezoeken op Hengstheuveld zagen Sjaak, Willy en Leo een vliegvlugge Koolmees in een kast met tien vliegvlugge Pimpelmezen. Eerder was dit broedsel toegeschreven aan een Pimpelmees die we er ook al op hadden zien zitten. Dit vonden we heel bijzonder! Er waren twee mogelijkheden: een gemengd broedsel of een jong dat is komen invliegen. Beide hadden we nog nooit waargenomen! Twee weken later troffen we, in een eerder lege kast, een jonge Pimpelmees aan. Deze was kennelijk uitgevlogen maar had toch ergens de beschutting van een nestkast opgezocht. Misschien / waarschijnlijk was dit twee weken daarvoor ook het geval geweest.

Hevige eierleg

Jan Nijhof trof in de nestkast in zijn tuin een Pimpelmees op veertien eieren maar op een gegeven moment werd er weer mos aangesleept wat nestbouw activiteit betekent, en inderdaad twee weken later lagen er maar liefst 27 eieren in de kast! Ook in Odiliapeel oost werd een reusachtige hoeveelheid eieren gevonden; maar liefst 23 Koolmees eieren in een nest. Het lijkt er op dat er in deze kasten twee verschillende vrouwtjes hun eieren hebben gelegd! Op de Maashorst in de buurt van Schaijk werd er door een "thuiswerker" een hevige twist door Koolmezen en Pimpelmezen om een nestkast waargenomen. Uiteindelijk leek de Koolmees gewonnen te hebben want deze zat later te broeden, echter na twee weken bleek er bij controle alarmerende Kool- en Pimpelmezen bij de kast te zitten en wat bleek... de Koolmees had vier Pimpelmees eieren uitgebroed en drie ouder vogels (twee Koolmezen en één pimpelmees) waren de jongen aan het voeren!

Degene die geïnteresseerd zijn in een uitgebreide versie van het verslag kunnen mij even bellen.

Omdat er altijd handen te kort komen en er nog vele "wilde plannen" liggen te wachten wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om een oproep te doen voor nieuwe werkgroep leden. Wil je in het voorjaar regelmatig actief de bossen intrekken, het broeden van de vogels eens van dichtbij volgen of ben je alleen maar goed in nestkasten maken laat het mij even weten. Tevens zal er in het voorjaar weer een oproep geplaatst worden aan leden van de Vogelwacht om thuis hun nestkast te controleren, hoeft je er niet op uit om de wonderen der natuur mee te maken.

Leo Ballering,
Coördinator werkgroep Nestkasten,
telefoon: 0413-368248

Wetenswaardigheden

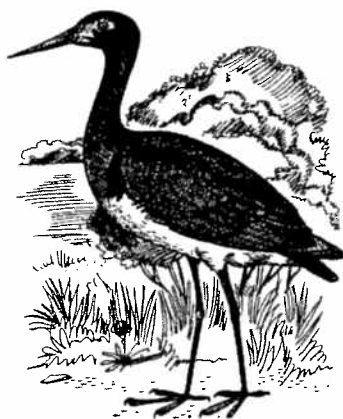
Dronken vogels

De colleges aan de Universiteit van Karlstad in Zweden worden verstoord door dronkelappen, geen studenten, maar vogels die onder invloed van alcohol tegen de ruiten vliegen. Duizenden Pestvogels doen zich in de bomen op de campus tegoed aan overrijpe lijsterbessen. De gistende bessen bevatten alcohol. Tot nu toe hebben ruim vijftig vogels zich tegen de ramen doodgevlagen. Gelukkig hebben ze de bessen bijna op.

Uit: Onbekende krant

Zwarte Ooievaar strijkt neer in Nederland

Een record aantal Zwarte Ooievaars is op doortocht naar Afrika neergestreken op de Strabrechtse Heide in Noord-Brabant. In het gebied vertoeft sinds enkele weken een groep van vijftien jonge vogels. De Zwarte Ooievaars bezochten tot voor kort Nederland niet al te vaak. De meeste exemplaren tot nu toe (dertien) streken in 2001 neer. In de Oostvaarders-plassen zijn echter nu al voor het derde achtereenvolgende jaar Zwarte Ooievaars neergestreken. De beheerders van Staatsbosbeheer hopen dat de Zwarte Ooievaar het voorbeeld van de grote Zilverreiger volgt en zich permanent in de Oostvaardersplassen vestigt. De vogels overwinteren in Afrika, terwijl hun broedgebieden doorgaans in Oost-Europa liggen. Staatsbosbeheer verwacht dat de Zwarte Ooievaars nog enkele weken op de Strabrechtse Heide zullen blijven.

Uit: De Telegraaf, 14 september 2004

Vogelwerkgroep ziet af van kort geding

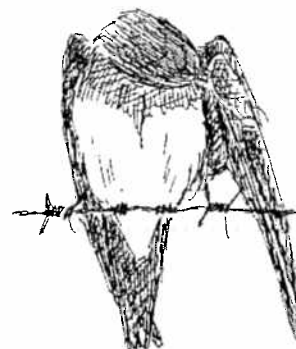
De vogelwerkgroep West-Brabant ziet af van een kort geding tegen het ministerie van Verkeer nu Rijkswaterstaat is gestopt met het plaatsen van transparante geluidsschermen langs de Hoge Snelheids Lijn. Het afgelopen halfjaar vonden zeker vijfduizend vogels de dood tegen de schermen. Deze maand neemt Rijkswaterstaat een proef om de schermen op locatie van verticale strepen te voorzien.

Uit: Brabants dagblad, 16 juli 2004

A30 gaat maar deels open door zwaluw

De nieuwe snelweg A30 tussen Barneveld en Ede gaat maandag maar gedeeltelijk open, omdat in een dijklichaam van de weg bij Ede een kolonie Oeverzwaluwen is gaan nestelen. Een rijstrook blijft tot eind september gesloten. Rijkswaterstaat wil voorkomen dat het verkeer grote aantallen zeldzame vogels doodrijdt. Rijkswaterstaat zoekt nu een oplossing om te voorkomen dat de kolonie volgend jaar op deze plek neerstrijkt.

Uit: Brabants Dagblad, 9 juli 2004

Het Bruijsel, oktober 2004

Travestie onder kemphanen

Onder kemphanen blijkt ongeveer één procent van de mannetjes zich in de baltstijd als vrouw te verkleeden. Dat melden vogelonderzoekers Joop Jukema en Theunis Piersma deze maand in het vogelaarvakblad Limosa. Begin jaren tachtig ving vogelringer Jukema voor het eerst een kemphaan die het verenkleeft van een vrouwtje droeg, maar het formaat had van een mannetje. In de jaren daarna vingen de onderzoekers nog twaalf van dergelijke travestieten. Inwendig onderzoek heeft onlangs aangetoond dat alle vogels geslachtsrijpe en vruchtbare mannetjes waren.

Tot nu toe waren van de kemphaan slechts twee versiertechneken bekend, namelijk die van de honkmanntjes en de satellietmanntjes. De honkmanntjes krijgen in de broedtijd een bonte verenkraag en bezetten een vast territorium in de arena waar de bekende schijngevechten plaatsvinden. Satellietmanntjes krijgen een witte kraag, hebben geen vaste plek in de arena, maar worden wel getolereerd door de andere manntjes, waarschijnlijk omdat hun opvallende veren meer vrouwtjes naar de arena lokken. Daar moet nu dus een derde strategie aan worden toegevoegd, denken Jukema en Piersma. Zij veronderstellen dat de als vrouw verklede manntjes op de arena worden genegeerd door de mannen en het zo ongestoord kunnen aanleggen met de vrouwtjes. De vrouwtjes hebben daar ook baat bij omdat de travestieten, in tegenstelling tot de gekraagde mannen, ook broedzorg verlenen. De onderzoekers hebben er overigens voor gekozen om de travestiete kemphanen 'faren' te noemen, naar het Friese woord voor stamvader. Zij vermoeden namelijk dat bij deze vogels een gen opspeelt uit de tijd dat de evolutie nog niet voor de spectaculaire kragen had gezorgd.

Uit: Intermediair, 26 augustus 2004

Nieuw moeras nodig voor zeldzame moerasvogels

Moerasvogels als Wouwaapje, Grote Karekiet en Zwarte Stern zakken in aantal steeds dieper weg. Om tien bedreigde moerasvogels te behouden voor het Hollands-Utrechtse plassen- en veenweidegebied is duizend tot twaalfhonderd hectare nieuw moeras nodig, bestaande uit een combinatie van uiteenlopende moerasvegetaties. Dat concludeert Bureau Waardenburg op grond van onderzoek in opdracht van Vogelbescherming Nederland.

Op 8 september wordt het rapport gepresenteerd. Moerassen en plassen in Nederland bestaan vooral uit moerasbos en open water. Tussenvormen zijn er nauwelijks meer en die zijn juist nodig. Natte rietvelden bijvoorbeeld, plassen die ontstaan dankzij sterk schommelende waterstanden: 's winters nat, 's zomers droog. De moerassen zijn nu te klein voor sterke afwijkingen in waterpeil vergeleken met de agrarische omgeving. Met duizend hectare erbij kan dat wel en kunnen voor de moerasvogels vereiste leefgebieden ontstaan. De provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland willen hun Nieuwkoopse en Vinkeveense Plassen (en nog enkele plassen) flink uitbreiden, met medewerking van tien gemeenten, waterschappen en landbouw-, toerisme- en natuurorganisaties. Deze nieuwe waterlinie is De Venen gedoopt en valt onder de Ecologische Hoofdstructuur. Het gebied is belangrijk voor verschillende schaarse moerasvogels: Purperreiger, Roerdomp, Wouwaapje, Lepelaar, Krooneend, Zwarte Stern, Porseleinhoen, Snor, Grote Karekiet en Blauwborst.

Uit: NRC Handelsblad, 4 september 2004

John Hermans

Vogelwacht Uden verwelkomt 200^e lid!

Op zondagmorgen 12 september heeft de Udense Vogelwacht tijdens de brunchwandeling haar tweehonderdste lid verwelkomd. Het was al wel bekend dat de Vogelwacht deze magische grens gepasseerd zou zijn, maar wie de gelukkige was, dat werd nog even geheim gehouden. Die bewuste zondagmorgen vertrekken we met ruim twintig deelnemers vanaf het Bezoekerscentrum voor een wandeling in de Maashorst. Het weer is redelijk; af en toe een korte regenbui, afgewisseld met wat zon.

Al pratende loopt de groep richting begrazingsgebied, onderweg speurend naar (trek)vogels. Een klein groepje boerenzwaluwen vliegt boven de boerderijen, waarschijnlijk richting Afrika. Uiteraard wordt er weer flink bijgepraat, immers de vakantiebelevissen moeten met elkaar besproken worden. Ook allerlei zaken die de Vogelwacht aangaan passeren de revue. Een ideale gelegenheid om de plannen voor de komende maanden met elkaar te bespreken. Plotseling zien we enkele boerenzwaluwen in paniek! En ja hoor... een jagende torenvalk achter hen aan. Of is het andersom? Even verderop, aan de rand van het bos zien we een sperwer. Deze roofvogel (of stootvogel) is stukken sneller dan een torenvalk en kan zijn prooi bij verrassing uit de lucht "slaan" of grijpen. Kleine zangvogels of zelfs merels zijn vaak de dupe, zo gaat dat nu eenmaal in de natuur.

Bij het begrazingsgebied aangekomen valt de wijsheid van dit unieke stukje natuur op. Sinds zo'n tien jaar wordt hier natuur ontwikkeld zoals die hoort te zijn. Staatsbosbeheer, eigenaar van de gronden, grijpt zo weinig mogelijk in met als gevolg dat het gebied steeds verder verschaald.

Dit heeft weer tot gevolg dat er een grotere diversiteit aan flora en fauna ontstaat. De roodborsttapuit is daar een van. Prompt zien we op enige afstand enkele exemplaren in het hoge gras op en neer vliegen. Volgens Jan-Willem Hermans hoort de klapster ook bij de kensoorten van de Maashorst alleen is het daar nu nog te vroeg voor. "Over ongeveer een maand zal hij hier wel weer zitten," vertelt Jan-Willem. Ook een vijftal kruisbekken vliegt over, te herkennen aan het typische kuikengeluid, je moet het maar weten. Inmiddels moeten de paraplu's weer open om het zoveelste buitje te kunnen pareren. De lucht wordt veelvuldig afgespeurd op overtrekkend spul. Vandaag zit er niet veel "trek in de lucht", om in het juiste (vogel)jargon te blijven. Waar dat aan ligt is niet bekend. De natuur is onnavolgbaar, dat blijkt nu ook weer.

De groep vermaakt zich uitstekend en bij sommigen begint de maag al te knorren. Volgens de maandagenda wordt halverwege de tocht een uitgebreide brunch aangeboden. Ondergetekende kan moeilijk op een lege maag lopen en heeft thuis al enkele krentenbolletjes weggewerkt. Rond kwart over tien lopen we tussen de hoge maïsvelden door, de harde weg op en zie daar... een overheerlijke brunch staat klaar bij onze telpost "Brobbelbies". Waar "het Benkske" toch niet overal goed voor is! Broodjes, suikerbrood, koffie, thee, warme chocomel, melk, appelsap en nog veel meer lekkers. De hongerige magen worden gevuld, de dorst gelest en de ervaringen met de al aanwezige trektellers (7) uitgewisseld. In de tijd dat wij hebben gewandeld, hebben zij bij de telpost een visarend zien overvliegen. Een wel heel bijzondere waarneming!

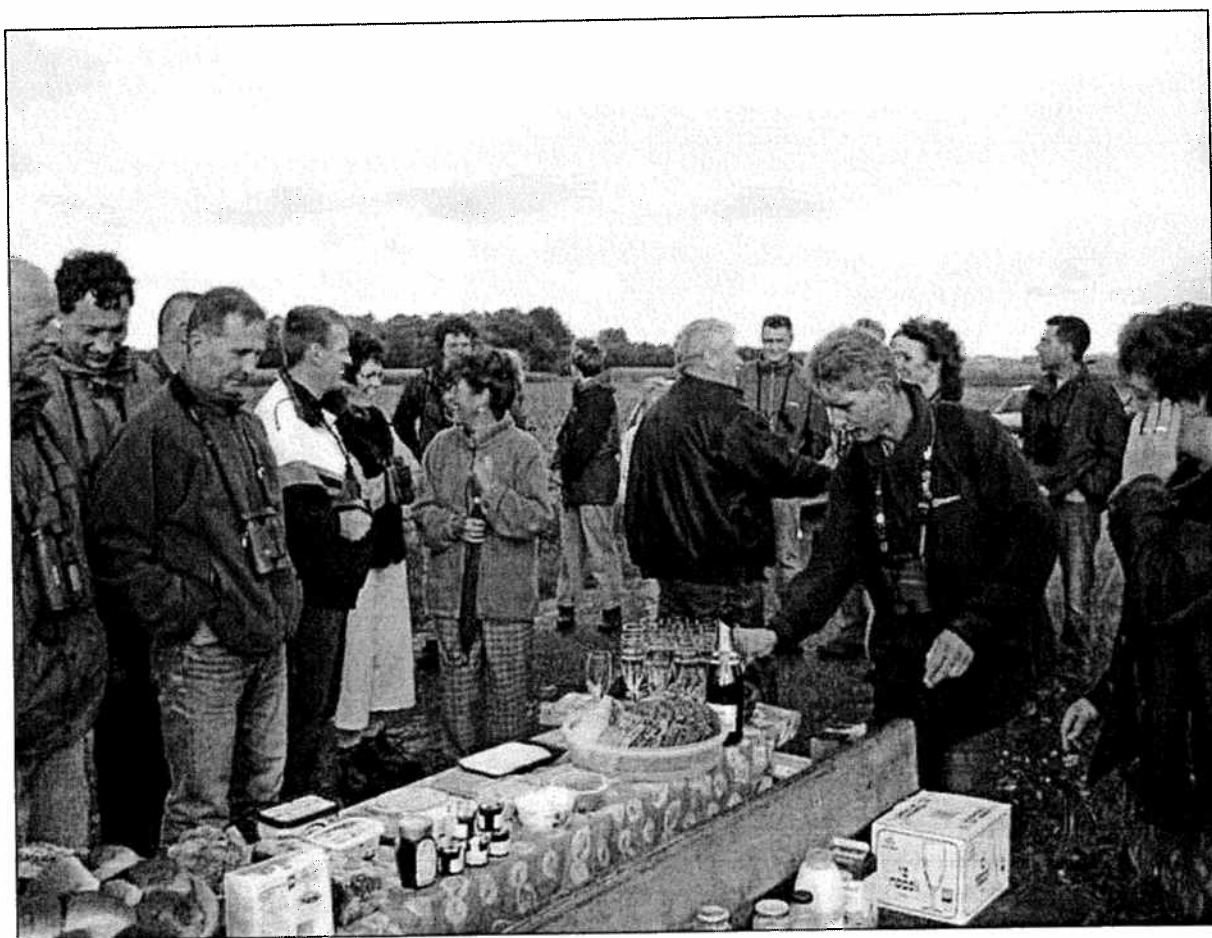
Nadat Jan-Willem het woord gevraagd heeft, verwelkomt hij speciaal het tweehonderdste lid van de Vogelwacht, Petra Hermens uit Uden. Na een bedankwoordje ontvangt Petra een grote bos bloemen, een speldje en een nestkast uit handen van de voorzitter. "Veel vogelplezier en een leuke tijd bij de Vogelwacht," besluit Jan-Willem. Vervolgens wordt er op dit heuglijke feit getoost met een heerlijk glas champagne.

De laatste jaren is de ledenaanwas erg snel gegaan. Enkele jaren geleden stond de teller op zo'n 130 tot 140 leden. Veel nieuwelingen zijn via de vogelcursus of een van de publiekswandelingen bij de Vogelwacht terecht gekomen. Het gemeenschappelijke doel (vogels in de vrije natuur) en de ongedwongen en gezellige sfeer spreekt de meesten hierbij erg aan.

Nadat de buikjes weer gevuld zijn, worden Jan-Willem en Gina Hermans heel hartelijk bedankt voor het verzorgen en opdienen van deze feestelijke maaltijd. Voor herhaling vatbaar! Het laatste stukje naar het Bezoekerscentrum wordt afgelegd. We volgen een stuk van de rode wandelroute om vervolgens in de buurt van het Bezoekerscentrum weer op de harde weg te komen. De zon laat zich nu weer vaker zien en begint al aardig te prikkelen. Een heerlijke dag, dat er nog vele mogen volgen!

Peter Noy

VLU-werkdagen 2004 - 2005

We gaan de maanden met de “r” weer in. Dat wil zeggen dat het nieuwe snoei- en plantseizoen weer in aankomst is. De werkgroep VLU is een gezamenlijke werkgroep van het IVN en Vogelwacht en bestaat dit jaar vijftien jaar als werkgroep. Met hulp uit onze moederverenigingen moet het mogelijk zijn om ook dit seizoen weer de nodige snoei- en plantwerkzaamheden uit te voeren. Uit het jaarverslag van het VLU vernemen we dat er het afgelopen seizoen tien werkdagen waren ingepland. De gemiddelde bezetting viel niet tegen, hier moet echter vermeld worden dat de scouts die enkele malen meehielpen, ook geteld zijn. De gemiddelde bezetting was 21 vrijwilligers. Ook dit jaar hopen we dit aantal te evenaren zo niet te overtreffen. Het spreekwoord “vele handen maken licht werk”, geldt zeker voor onze werkdagen. Uiteraard zullen de werkdagen telkens genoteerd worden op onze maandagenda. Alle werkdagen worden op zaterdagochtend gehouden. Ze beginnen om negen uur en worden afgerond om ongeveer twaalf uur. Om half elf uur wordt een koffiepauze ingelast. De vrijwilligers dienen zelf voor gepaste kleding en schoeisel te zorgen. De VLU zorgt voor het gereedschap, koffie en het afsluiten van aanvullende verzekeringen. Voor degene met een drukke agenda kunnen de volgende data alvast genoteerd worden:

6 november 2004 Aanplant ecologische verbinding

Langs de Leijgraaf wordt een ecologische verbinding aangelegd, welke wij gaan inplanten.

20 november 2004 Aanplant erf

Elk jaar kiezen we een erf uit om te beplanten. Het doel hiervan is om te laten zien wat voor mogelijkheden er allemaal zijn. Vandaag gaan we aan de Hoogstraat aan de slag.

11 december 2004 Wilgen knotten

De knotten van de wilgen in het Annabos worden veel te zwaar. Hierdoor bezwijkt de boom en zijn er onder andere geen mogelijkheden meer voor een Steenuil om er in te broeden. Zwaar werk, maar wel ontspannend!!

27 december 2004 Terugzetten elzensingel

Een werkdag niet op zaterdag maar op maandag. Hopelijk hebben voldoende leden vrije dagen tussen Kerst en Nieuw. De pondjes die er tijdens Kerst wellicht zijn aangekomen verdwijnen bij dit werk. Vandaag zijn we in de kersenboomgaard aan de Patrijsweg bezig om de elzen te snoeien.

15 januari 2005 Terugzetten elzensingel

Een vaste prik, vandaag staat Kooldert op het programma.

12 februari 2005 Terugzetten eikensingel

Ook een vast item in onze werkdagen. We hopen dat we in twee gedeelten de volledige singel langs de Hooistraat gereed krijgen. Deze sessie en volgend jaar weer één. Over drie jaar kunnen we dan weer vooraan beginnen.

12 maart 2005 Verwijderen opslag heide

Vandaag gaan we de jonge boompjes op de Slabroekse heide verwijderen. Indien dit niet gebeurt, wordt de heide door de bomen op den duur overwoekerd.

Ook de boomplantdag wordt door het VLU verzorgd. De boomplantdag voor 2005 is gepland op 23 maart. Diverse leden van het IVN en de Vogelwacht helpen mee om deze dag te doen slagen. Zien wij jou ook één of meerdere keren op onze werkdagen? Er zijn voldoende personen aanwezig die uitleg geven hoe te snoeien of te zagen. Schroom niet en zet je in voor een mooier landschap in Uden.

Jan-Willem Hermans

Het Bruujssel, oktober 2004

Grauwe Klauwier (*Lanius collurio*) in de Maashorst!!

Op 19 juni 2004 maakte ik een wandeling over de Maashorst. Het was rond drie uur in de middag, een slappe tijd om veel vogels te zien. Ter hoogte van de Udense Dreef-Grensweg stokte echter mijn ademhaling. Zie ik dit nu goed. Een vogel ter grote van een merel, kastanjebruin van boven met een grijsblauwe stuit en kop. Waarbij bij de ogen een soort masker te zien is. De haaksnavel en het roze voorfront maken de vogel compleet. Jawel, dit kon niet missen, het is een Grauwe Klauwier en wel een mannetje. Snel naar huis en enkele personen laten weten waar de Grauwe Klauwier te zien is. De volgende dag zijn door Peter van de Braak en mijn broer plaatjes geschoten van deze vogel. Die van Peter zijn te bewonderen op onze website (www.vogelwachtuden.nl). John en Peter hebben de Grauwe Klauwier zelfs zingend gehoord. Volgens de literatuur komt dit vaker voor. De mannetjes arriveren in een gebied en proberen al zingend een vrouwtje te lokken. De vrouwtjes zijn minder mooi gekleurd. Deze missen de grijsblauwe stuit en kop. Van voren zijn deze veel meer gestreept en vallen daardoor minder op. Helaas hebben we na die bewuste zondag niets meer van deze vogel vernomen.

De veranderingen die nu plaatsvinden op de Maashorst kunnen er in de toekomst misschien voor zorgen dat we deze vogel meer te zien krijgen. De soort moet het hebben van open landschap met doornachtige struiken. Daarnaast moeten er voldoende grote insecten (mei- juni- en rozenkevers) en kleine gewervelde (hagedissen) aanwezig zijn. Door nog meer aankopen en “vernatting” is dit te realiseren. In plaats dat Staatsbosbeheer zich ten doel stelt om het Korhoen terug te krijgen kan men naar mijn mening zich beter richten op deze vogel. Het schijnt dat deze vogel vroeger hier algemeen voorkwam. In het boek -natuurpark “de Maashorst”- van J.A. Hendrikx werd vermeld dat de soort in 1975 en 1976 in de Maashorst voorkwam. Helaas staat hier niet bij of dit een waarneming was van een doortrekker of een broedgast. Van oudere vogelaars heb ik begrepen dat de soort elk jaar gezien werd. Iets wat we nu niet meer kunnen zeggen. Ook aan de streeknamen kan je zien of een vogel algemeen voorkwam. In onze streken werd de Grauwe Klauwier “spietser” of “bremspelder” genoemd. Dit vanwege het feit dat de Grauwe Klauwier zijn prooi aan doornachtige struiken spietst. De vogels leggen zo ook een voorraad aan. Iets wat zijn familielid de Klapenkster ook doet.

De Grauwe Klauwier is nu in Nederland een zeldzame broedvogel. Rond het Bargerveen in Drenthe zit een gezonde populatie, die doordat het gebied vernat is, is toegenomen. In Europa broeden de Grauwe Klauwieren van het vasteland van Europa tot diep in Siberië en van de poolcirkel tot Zuid-Europa. Eind april, begin juni arriveren de vogels om weer eind juli, begin september naar hun overwinteringsgebied in Botswana (Kalahari) te gaan.

Met een juist beheer moet het mogelijk zijn om deze vogel terug in de Maashorst te krijgen. We zijn benieuwd!

Jan-Willem Hermans

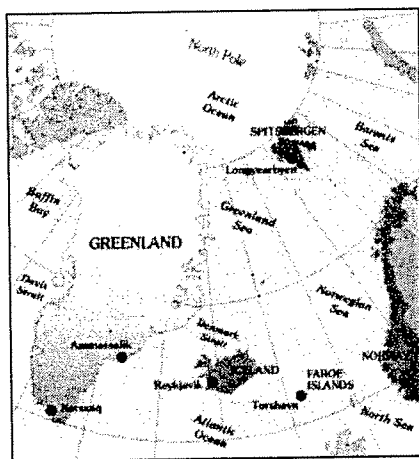

Svalbard, Spitsbergen, een reis naar 80° noorderbreedte

Van 1 tot en met 11 augustus heb ik weer een rondtocht met een boot gemaakt op Svalbard, wat bij de meeste personen bekender is onder de naam Spitsbergen. Weer, omdat ik vijftien jaar geleden hier ook al eens ben geweest. Daarom leek het mij leuk om nu, na vijftien jaar, Svalbard weer eens te zien om te kijken of er veel veranderd was. Verder ga ik graag naar deze noordelijke gebieden omdat er veel vogels voorkomen die in de winter in Nederland verblijven. Telkens vind ik het weer fascinerend om een vogel hier broedend aan te treffen en in de winter deze zelfde vogel in zijn winterkwartier te zien. Opvallend vind ik dikwijls de gelijkenis van biotopen in het broedseizoen en het winterseizoen. Nog een bijkomend voordeel is het dat rond deze tijd het op Spitsbergen 24 uur per dag licht is. Je kunt dus lange dagen maken.

Svalbard/Spitsbergen

Svalbard is een eilandengroep gelegen rond de 80° noorderbreedte tussen Groenland en Siberië in. Het is zo groot als Nederland en België tezamen maar er wonen maar vier- à vijfduizend personen in drie dorpen. Het is dus een leeg land. Wegen lopen er niet, vandaar dat je Spitsbergen het beste kunt ontdekken met een schip. De meeste Nederlanders kennen

Spitsbergen niet en toch hebben we veel geschiedenis op Spitsbergen liggen. Het was Willem Barentz zelf (bekend van de overwintering op Nova Zembla) die in 1596 Spitsbergen ontdekt heeft en er de naam Spitsbergen aan gaf vanwege de spitse bergen die tussen de gletsjers uitsteken. Vanaf 1610 werd er vanuit Spitsbergen door de Nederlanders veel gejaagd op walvissen. Men had hier verschillende dorpjes waar Smeerenburg het bekendste was. Hier werden de walvissen gekookt en werd de blubber in vaten gestopt en naar Nederland getransporteerd waar men het voor van alles gebruikte (zoals lampolie). Ook namen als Amsterdam eiland en Zeeuwse uitkijk geven aan dat de Nederlanders er hebben gezeten.

De hoogtepunten

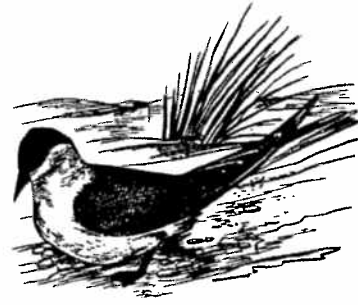
Meestal noem ik allerlei hoogtepunten die met vogels hebben te maken maar Spitsbergen heeft meer te bieden. Allereerst zijn er de prachtige gletsjers te noemen waar er zeer veel in de zee uitmonden. Je staat dan dikwijls voor een ijsmuur van enkele kilometers breed en vijftig tot honderd meter hoog. Ik kan u vertellen dat dit een zeer indrukwekkende ervaring is waarbij je ook mooi kunt zien dat ijs diepblauw kan zijn. Vooral de Monacogletsjer was prachtig met vele duizenden vogels en een langszwemmende ijsbeer. Ook het afbreken van een stuk ijs waarbij er een vloedgolf ontstond van anderhalve meter was indrukwekkend. Het geeft meteen weer aan hoe sterk de natuur is.

Ik vernoemde al de ijsbeer. Totaal heb ik tijdens deze tocht twaalf ijsberen gezien, waarbij de ijsbeer op de pakijstrand (daar waar het ijs van de noordpool begint) het mooiste was. Je kunt zien dat de ijsbeer op het ijs thuishoort. Van ijsschots naar ijsschots en daar tussendoor telkens zwemmend legt zo'n beer binnen de kortste keren kilometers af. Een groep walrussen zien noem ik al heel mooi maar een jong mannetje tot op vijftig centimeter kunnen benaderen is fantastisch. Op het strand lag een hele groep volwassen mannetjes die per individu wel duizend kilo kunnen wegen. Toch waren ze niet fotogeniek want ze bleven maar liggen. Daarom verplaatsten we ons naar het strand waar enkele jonge mannetjes in het water lagen. Schijnbaar vond een jong mannetje (toch nog 350 kilo) dat dit zijn strand was, want verschillende keren kwam hij uit het

water het strand op om ons te verjagen. Nou zijn ze niet zo snel dus we konden hem tot op een halve meter van ons af houden. Een heel indrukwekkende ervaring.

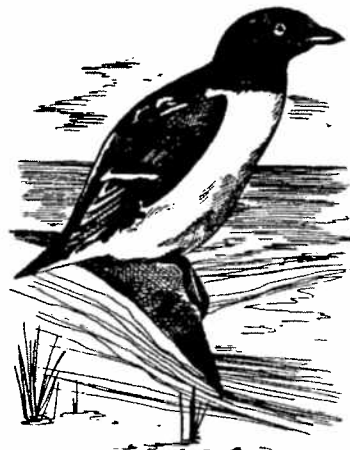
Dan toch de vogels:

Noordse stern: Verschillende malen kom je in de buurt van broedende Noordse Sterns. Ze zijn dan heel agressief en proberen je tot bloedens toe op je hoofd te pikken. Ik zag zelfs dat een Noordse Stern bij iemand van onze groep een muts van zijn hoofd af pikte. Ik houd meestal een statief boven mijn hoofd zodat je er geen last van hebt. De Noordse Stern is de kampioen onder de trekvogels. Hij broedt dus op Spitsbergen, 80° noorderbreedte. In onze winter trekken ze naar de zuidpool waar ze dan profiteren van de zomer waarbij het 24 uur per dag licht is. Een ongelooflijke prestatie.

Kleine Jager: Middelste Jager en Grote Jager. Deze drie jagers kom je het meeste tegen. Ook de Kleinste jager maar die broedt maar met enkele paren dus de kans is klein dat je die tegenkomt. De Kleine Jager is algemeen voorkomend. Overal zie je deze roofmeeuwen andere vogels lastig vallen. Ze proberen daarbij meestal om prooi van deze vogels af te nemen. Zo heb ik diverse malen gezien dat Kortsnavelzeekoeten met vis in hun snavel werden achterna gezeten door Kleine Jagers. Als ze het voedsel niet snel genoeg afgeven bestaat de kans dat de Kleine Jager de Kortsnavelzeekoet probeert te vermoorden. Daarom laten ze heel snel het voedsel vallen. Opvallend is dat ik de Middelste Jager alleen maar bij de pakijstrand heb waargenomen. Hier zaten tientallen exemplaren terwijl we ze de rest van de tijd niet of nauwelijks meer hebben gezien. Af en toe zie je Grote Jagers. Zij opereren dikwijls solitair terwijl de Kleine Jager nogal eens in groepen de verschillende vogels achterna zitten.

Kleine Alk: De leukste vogel op Spitsbergen is de Kleine Alk. Ze zijn inderdaad niet zo groot en moeten behoorlijk met hun kleine vleugels slaan om in de lucht te blijven. Wij hebben op Fuglesangen een kolonie Kleine Alken bezocht. Fuglesangen is een puinhelling, waarbij de Kleine Alkjes tussen de rotsblokken naar kleine holtes zoeken om daar hun jong groot te brengen. Ze kunnen dus niet zoals de meeste koloniebroeders op rotsrichels broeden. Dit kunnen ze niet omdat ze dan een te gemakkelijke prooi zijn voor bijvoorbeeld Grote Burgemeesters. Zij hebben met een volwassen Kleine Alk geen enkele moeite terwijl ze de volwassen Drieteenmeeuwen en Kortsnavelzeekoeten niet zomaar kunnen opeten. Daarom dus in de holtes tussen de stenen. Wij hebben hier drie uur gezeten waarbij er telkens duizenden Kleine Alkjes links en rechts langs me vlogen. Na een tijdje landen ze dan weer op de rotsblokken waarbij op een gegeven moment enkele exemplaren nog maar een meter of vijf van me vandaan waren. Prachtig om ze van dichtbij te zien met hun opgezette kelen vol met prooi die aan het jong gevoerd moest worden.

Kortbekzeekoeten: Wij zien bij ons in de winter wel eens Zeekoeten. Deze vogels zijn veelal afkomstig van de rotskusten van Groot-Brittannië waar er veel broeden. Ga je naar het hoge noorden dan merk je dat je op een gegeven moment de Zeekoeten niet meer ziet maar dat hun plaats is ingenomen door Kortbekzeekoeten. Je kunt ze van een Zeekoet herkennen door de witte streep op de snavel. Ook zijn ze minder bruin (meer zwart) dan een Zeekoet.

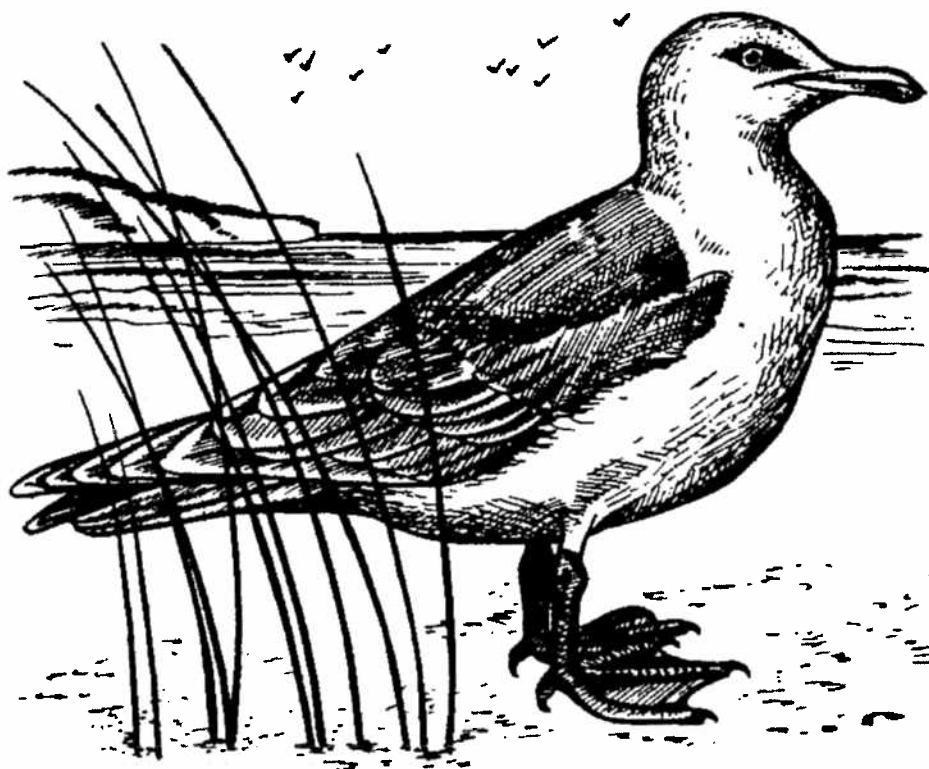
Zoals de naam al aangeeft hebben ze een kortere snavel maar dit is zeker niet het beste kenmerk. Wij hebben op Spitsbergen in de Hinlopenstraat een kolonie bezocht met tienduizenden broedparen. Overal om je heen zie je de Kortbekzeekoeten vliegen. Velen rusten even op de ijsschotsen waarbij ze wel iets weghebben van de pinguïns die op de Zuidpool broeden.

Grote Burgemeester: Overal kom je op Spitsbergen Grote Burgemeesters tegen. Ze lijken oppervlakkig op een Zilvermeeuw maar ze hebben geen zwarte vleugelpunten. Het zijn echte opportunisten die allerlei kansen aangrijpen om voedsel te verzamelen. Regelmatig is dit aas, maar tijdens het uitvliegen van allerlei jonge vogels specialiseren ze zich op het vangen van deze jongen. Op dat moment hebben ze zelf ook grote jongen die gevoed moeten worden. Zelf heb ik gezien dat in een keer een volwassen Drieteenmeeuw door een Grote Burgemeester naar binnen werd gewerkt. Uiteindelijk bleven alleen de vleugels nog maar over. Misschien zijn ze niet de sympathiekste vogel maar ze nemen in de poolstreken de rol van stootvogels over (die er niet zijn). Er moet nu eenmaal een soort zijn die ervoor zorgt dat bij andere soorten ook alleen maar de beste exemplaren overwinnen (natuurlijke selectie).

Tot slot

Alles bij elkaar was het een fantastische reis. Het zijn geen goedkope reizen maar je komt in een ongerept, puur natuur landschap waar ik enorm door gefascineerd ben. Iemand die het "Spitsbergen" virus eenmaal heeft zal er meerdere malen komen. Ik denk dan ook dat het niet de laatste maal zal zijn dat ik in het Bruujssel een reisverslag zal geven over Spitsbergen.

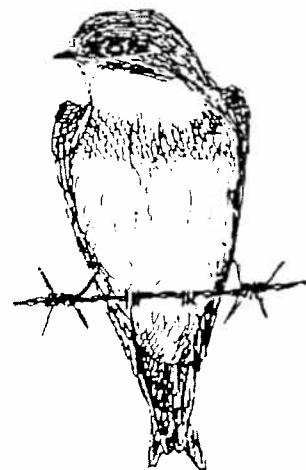
John Hermans

Grote Burgemeester

Verslag werkgroep Oeverzwaluwen

Dit jaar bij onze oeverzwaluw wanden goed en minder goed nieuws. Om maar bij het minder goede nieuws te beginnen; onze fonkelnieuwe wand bij de Kleuter, die dit voorjaar is geopend, heeft nog geen broedende oeverzwaluw opgeleverd. Dit wil niet zeggen dat het volgende jaar niet succesvol kan zijn. We gaan eerst de nodige nazorg verrichten, zoals onkruid maaien voor de wand en de wand opnieuw afsteken. Het zand heeft tijd nodig gehad om goed aan te zakken, waardoor een stevige stabiele wand ontstaat en deze goed te bewerken is. De kans is toch wel zeer groot dat volgend jaar de eerste paren zullen arriveren.

Bij de oeverzwaluw wand op het Hemelrijk zien we vanaf 2002 weer een stijgende lijn. Dit jaar bij het eerste broedsel 47 paren en bij het tweede broedsel 38 paren, in totaal 85 paren. Met dank aan collega teller Jan Verhoeven. Dit is het hoogste aantal sinds tien jaar, ondanks dat het riet voor de wand zeer hoog is. Er is door de zandzuiger wel wat leem weggezogen waardoor ongeveer een meter of vier van de oever rietvrij is. Daardoor is een blijvende kleine vrije aanvliegroute ontstaan. Of dit ook de reden is van de goede broedresultaten dit jaar is niet bekend.

Ton Derks heeft de vogelkijkhut opgeknapt en verhoogd tot een meter of zes en ook een nieuw veilig pad aangelegd. Beslist de moeite waard om eens te gaan kijken. Wanneer er werkzaamheden verricht moeten worden kunnen jullie lezen op de komende maandagenda's. Hopelijk zijn jullie dan weer in grote getalen aanwezig.

Broedresultaten vanaf 1986 tot en met 2004 van het Hemelrijk:

Jaar:	Totaal aantal broedsels:	Jaar:	Totaal aantal broedsels:
1986	19	1996	72
1987	141	1997	50
1988	190	1998	8
1989	266	1999	7
1990	69	2000	32
1991	85	2001	0
1992	51	2002	5
1993	28	2003	81
1994	28	2004	85
1995	166	2005	?

Coördinator werkgroep Oeverzwaluwen,
Marc Poulussen

Hout te koop:

Zelf af te halen voor een spotprijs.

Wilg/els € 5,- per kuub, Berk € 7,50 per kuub, Eik € 10,- per kuub.

Voor meer informatie: neem contact op met Willem Peters, tel 0413-252529.

Vogels in onze tuin

Jolanda Rutten is lid van de redactie van het Bruujssel. Ze is het vak van vogelen nog aan het ontdekken en haar interesse voor vogels gaat voornamelijk uit naar vogels die in de tuin voorkomen. Jolanda is moeder van Daan en Lotte en samen met Carel de trotse bezitter van een grote 'diervriendelijke tuin'. Jolanda schrijft elk kwartaal iets over haar eigen belevenissen in deze tuin. Bezoek ook eens haar website www.cdevink.com, voor prachtige foto's.

Op een heerlijke warme nazomeravond zit ik op het bankje bij ons eigen 'natuurgebiedje' een beetje voor me uit te mijmeren. Vandaag heb ik het mailtje van Peter Noy weer gekregen met het verzoek tot inleveren van kopij voor het Bruujssel. Tja, vogels in onze tuin, wat zal ik dit keer eens schrijven. Ik zit net te bedenken dat er in dit jaargetijde eigenlijk niet zoveel te vertellen valt over vogels totdat ik opeens een roodborstje hoor 'tikken' in een stapel snoeihout. Eerst zie ik alleen een paar takjes bewegen maar dan komt hij te voorschijn en kijkt mij aan terwijl hij steeds zo'n leuk buiginkje maakt. Het lijkt wel alsof hij wil zeggen: "Je ziet ons niet, maar we zijn er wel!". En zo is het natuurlijk ook. In dit jaargetijde zijn de vogels veelal verscholen in het struikgewas omdat ze in de rui zijn. Ze zijn dan genooddaakt om zich verdekt op te stellen om niet ten prooi te vallen aan de één of andere rover.

De Sperwer

Dat brengt me bij een nieuwe bezoeker in onze tuin. In al die jaren dat we hier wonen had ik al regelmatig het vermoeden dat we bezoek hebben gehad van een Sperwer, maar ik had hem nog nooit gezien. Dit jaar heb ik diverse keren gehurkt gezeten bij een hoopje veren op het gazon. Ze waren duidelijk uitgeplukt en niet afgeknaagd. Dat wijst op een roofvogel. Steeds moest ik denken aan de lezing van Jan van Diemen, begin vorig jaar. Hij vertelde dat de Sperwer één van de weinige vogels is die zijn prooi ter plaatse kaalplukt. Dit doet hij alleen als de prooi redelijk ver van zijn nest gevangen is omdat het dan efficiënter is om te vliegen met een kale prooi, dat geeft minder luchtweerstand.

En vorige maand zag ik de Sperwer ineens in levende lijve. Hij kwam heel onopvallend aanvliegen door de houtwal die onze tuin in de lengte begrenst. De Zwaluwen hadden hem eerder opgemerkt dan ik, dus die begonnen 'paniekgeluiden' te maken. Prachtig om te zien hoe zo'n roofvogel zich onopvallend manoeuvreert tussen de bomen en struiken door. Jammer dat ik hem niet uitgebreid kon bestuderen want hij bleef maar heel even op een tak zitten en toen vertrok hij weer in de richting waar hij vandaan gekomen was. Waarschijnlijk hebben de Zwaluwen hem verraden. Zo'n alarmroep wordt door alle vogels begrepen.

Bessen

Terug naar de tuin aan het eind van de zomer. Een waar paradijs voor vogels is het. Als ik zo eens een rondje maak door de tuin valt het me op hoeveel bessen er eigenlijk aan al die struiken zitten. Echt fantastisch om te zien. De prachtige felrode bessen van de Chinese Roos. De mooie grote zwarte bessen van de Appelbes, de kleine witte besjes van de Komoelje, de kraalachtige gele besjes van de Sleedoorn. En dan niet te vergeten de honderden appetijtelijke bottels van de Bottelroos. Tegen het huis hebben we nog de oranje bessen van de Vuurdoorn en in de wal hangen de takken van de vele vlierbesstruiken helemaal naar beneden vanwege de trossen met mooie glimmende vlierbessen.

Zelfs de Duivelswandelstok zit helemaal vol met piepkleine besjes. De besjes van de Krent zijn al op en ook de Lijsterbessen zijn verdwenen. Wel staan er nog vele Kardinaalsmutsjes, maar die zijn nog niet echt 'op kleur'. Naast al deze grote struiken hebben we ook nog de kleinere planten van de Karmozijnbes die de aandacht trekken. De prachtige opstaande bessenpijl is aan de onderkant helemaal kaal. Hier zaten de rijpe bessen, daarboven zitten de rode bessen en daar weer boven zie je de groene bessen zitten. Elke 'pijl' wordt dus langzaam van onder naar boven leeggevreten.

Ander vogelvoer

Naast al die prachtig gekleurde bessen is er nog veel meer eten te vinden in onze tuin. Denk maar eens aan alle zaden die ondertussen in alle planten verschijnen. De meest opvallende zijn wel de zaden van de zonnebloem, de zonnepitten. We hebben dit jaar een grote hoeveelheid zonnebloemen gezaaid. Ik was eigenlijk van plan om ze af te knippen en in de vaas te zetten, maar dat is me niet gelukt. Ik kon het toch weer niet over m'n hart verkrijgen om die prachtige bloemen uit de tuin weg te halen. Ze staan buiten zo mooi en blijven ook veel langer mooi. Met het gevolg dat er al diverse uitgebloeide bloemen in staan waar ik nu regelmatig Kool- en Pimpelmezen tussendoor zie fladderen. Schitterend om te zien. Van de grootste bloemschermen ga ik er binnenkort wel een aantal afhalen om ze te drogen, dan kan ik daar in de winter mooi de vogeltjes mee voeren.

Bij onze paddenpoel staan distels. Wij hebben er voor gekozen om deze niet af te maaien, maar om ze heerlijk te laten bloeien zodat ze daarna zaad kunnen vormen. De meeste mensen vinden dit vreemd, omdat distels prikken en zich erg snel door de tuin verspreiden. Maar je houdt van vogels of je houdt niet van vogels, toch? En ik moet zeggen dat ik er tot nu toe geen spijt van heb. Vogels heb ik er nog niet bij gezien, maar in de laatste mooie nazomerdagen krioelde het er van de koolwitjes en dat is toch ook prachtig om te zien. Enne, die vogels zullen nog wel komen, ik hoop stiekem toch wel een Puttertje te kunnen lokken...

Naast zaden zijn er ook kleine diertjes waar vogels dol op zijn. Zo valt het me op dat er bijna altijd wel Merels en Zanglijsters op het gazon te vinden zijn. En als ze er niet zijn kan ik heel duidelijk zien dat ze er wel geweest zijn. Want op het gazon liggen overal kleine stukjes dood gras dat uitgeplukt is. Kennelijk trekken ze die stukjes gras of wortels mee naar boven als ze wormen vangen. Ik vind het fantastisch om aan dit soort 'sporen' te kunnen zien dat er veel vogels in onze tuin zitten. Zelfs als ik ze niet zie.

En nu ik het over kleine diertjes heb kom ik automatisch bij de insecten uit. Als je veel soorten vogels in de tuin wilt hebben moet je ook veel insecten hebben. Dus wij spuiten niet tegen luizen, we ergeren ons niet aan wespen nesten als ze niet in de weg zitten, we laten mieren hun gang gaan, we hebben op diverse plaatsen stilstaand water. Kortom: een waar paradijs voor insecten. En dat merk je ook. Vooral ik merk dat heel goed. Want er is één soort insect waar ik toch wel degelijk last van heb, namelijk van muggen. Het is dat ik zo van vogels houd, want anders...

Jolanda Rutten

ACTIVITEITEN WERKGROEPEN VOGELWACHT UDEN

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dialezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal werkgroepen, te weten:

▪ **WERKGROEP INVENTARISATIE**

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, telefoon: 0413-253586

▪ **WERKGROEP OEVERZWALUWEN**

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverwaluwenwand op de voormalige grindaafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverwaluwenwand en observatiehut. Op verzoek is een gratis brochure verkrijgbaar met daarin alle details over de bouw e.d.

Coördinator Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046

▪ **WERKGROEP UILEN**

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de werkgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Alle broedgegevens worden geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven.

Daarnaast het geven van advies aan belangstellenden.

Coördinator John Hermans, telefoon: 0413-272777

▪ **WERKGROEP NESTKASTEN**

Deze werkgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals koolmees, pimpelmees en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Tevens het inventariseren en administreren van broedgevallen.

Coördinator Leo Ballering, telefoon: 0413-368248

▪ **WERKGROEP STOOTVOGELS**

Naast het inventariseren van een zestal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van nestkasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk, wespandief en boomvalk.

Coördinator Piet van der Voort, telefoon: 0413-263292

▪ **WERKGROEP CLUBBLAD / PUBLICITEIT**

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujssel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de diverse activiteiten binnen de vereniging. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in de dag- en weekbladen, kabelkranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, telefoon: 0413-251691

▪ **WERKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN**

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, telefoon: 0413-252529

▪ **WERKGROEP JEUGDVOGELWACHT UDEN E.O.**

De Jeugdnatuurgroep is een zelfstandige werkgroep binnen Vogelwacht Uden. Zij is bedoeld voor jongeren tussen de tien en vijftien jaar en heeft als doel de jeugd kennis te laten maken met alle facetten van de natuur. Een keer per maand trekt men het veld in om naar vogels te kijken, bomen te herkennen of paddestoelen te zoeken. Men tracht het besef en waardering voor de natuur bij de jeugd te vergroten.

Coördinator Stijn van Gils, telefoon: 06-23847599

▪ **WERKGROEP SENIOREN.**

Een actieve groep senioren binnen de Vogelwacht die iedere maandagmorgen in de Maashorst gaat wandelen voor het sociale contact maar ook om van de natuur te genieten. Daarnaast wordt assistentie verleend bij het maken van diverse soorten nestkasten en helpt men mee met het samenstellen van het Bruujssel. Ook wordt ondersteuning verleend bij het uitvoeren van inventarisatiewerkzaamheden.

Coördinator Johan van Roosmalen, telefoon: 0413-266485

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Er zijn altijd wel mensen in uw omgeving die u kunt verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o.

De doelstelling van de winkel:

- Door verkoop van boeken, kaarten, cassettes en Cd's met vogelgeluiden steeds meer mensen kennis en interesse bijbrengen voor het vogelleven.
- Door verkoop van nestkasten de vogels helpen bij het vinden van nestelplaatsen in de broedperiode. Het is bekend dat de huidige samenleving het vinden van genoemde plaatsen in de vrije natuur zeer bemoeilijkt. De prachtige zomer loopt op een eind en daarmee staan kou en regen weer voor de deur. Honger en kou doen veel vogels sterven. We kunnen helpen door het geven van voedsel in zeer slechte omstandigheden, maar het geven van onderdak is een permanente hulp. Als dan in het nieuwe voorjaar de meesjes uitvliegen geeft u dat een dubbel prettig gevoel.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

- Bedreigde vogels.....€ 1,00
- Ja, natuurlijk in vogelvlucht.....€ 4,50
- Vogellogboek.....€ 1,00
- Gierzwaluw.....€ 0,50
- Boerenzwaluw.....€ 0,50
- Huiszwaluw.....€ 0,50
- Oeverzwaluw.....€ 0,50
- Vogels van Midden Brabant.....€ 4,50
- Eerste hulp aan dieren.....€ 1,50
- Wintervoeding vogels.....€ 1,00
- Roek en de landbouw.....€ 1,00
- De Lepelaar.....€ 6,50

Andere artikelen:

- Cd's met vogelgeluiden.....€ 7,50
- Vogelwacht Uden sticker.....€ 0,50
- Postpapier met afbeelding van een eend/uil.....€ 3,85
- Telefoonklappers.....€ 1,25
- Raamstickers (ter voorkoming van vogelbotsingen).....€ 1,50
- Vogelwachtspldje (een "must" voor leden).....€ 5,00
- Nestkasten (tweemaal geveerd met buitenbeits)
 - Kast voor Winterkoning en Matkop.....€ 4,00
 - Kast voor Pimpelmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Glanskop.....€ 6,00
 - Kast voor Koolmees, Bonte Vliegenvanger, Ringmus, enz.....€ 6,00
 - Kast voor Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger.....€ 6,50
 - Kast voor Grauwe Vliegenvanger.....€ 7,00
 - Kast voor Boomkruiper.....€ 8,00
 - Kast voor Gierzwaluw.....€ 10,00

Suggesties m.b.t. aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

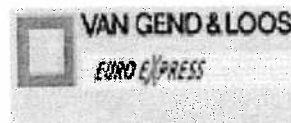
Coördinator (a.i.):

Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Telefoon: 0413-269804 (s.v.p. van tevoren even bellen)

Het Bruijsel, oktober 2004

SELEKTVRACHT

dochter van

**HEEFT U PAKJES TE VERSTUREN,
DIT KAN OOK VIA SELEKTVRACHT DEPOT UDEN.**

Pakjes van 50 gram tot een gewicht van maximaal 12 kg.
Maximale inhoud 100 liter.

Selektvracht depot Uden,
Berna Rutten
Karperdijk 20
5406 PH Uden
Tel. 0413-269372
Fax. 0413-267619
e-mail berna.rutten@12move.nl

*Vraag vrijblijvend inlichtingen
De prijs zal u meevallen! (zeker voor
pakjes die niet in de brievenbus passen)*

Nobru.....
TECHNISCH PERSONEEL BV

Detachering, Werving & Selectie

Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73, 5400 AB UDEN

Telefoon: (0413)243610
Fax: (0413)243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

**RIOOL-, REINIGINGS- EN
INSPECTIEBEDRIJF VOOR
GEMEENTE, RIJK EN INDUSTRIE**

Statenweg 31
5428 GD
VENHORST
Tel.: 0492-321405
Fax.: 0492-324375

Honden & Katten
Speciaalzaak '4Feedt'
Volkelseweg 26
5405 NA Uden

**Hoogwaardig en volledig
honden- en kattenvoer
en benodigdheden**

Kwaliteit hoeft niet duur te zijn

o.a.

Superieur lam & rijst 20 kg 24,50 EUR*

Krokante brokken 20 kg 19,15 EUR*

* prijzen onder voorbehoud van wijzigingen

Gewoon even bellen:

(0413) 26 63 98 of 06 22 54 73 69

Of kijk in onze virtuele winkel: www.4feedt.nl

**Gratis bezorgservice in
Uden, Oss, Veghel,
Nijmegen, Wijchen
en omstreken**

Di. 09.00 - 12.00

Wo. 09.00 - 12.00

Vr. 13.00 - 21.00

Za. 10.00 - 17.00

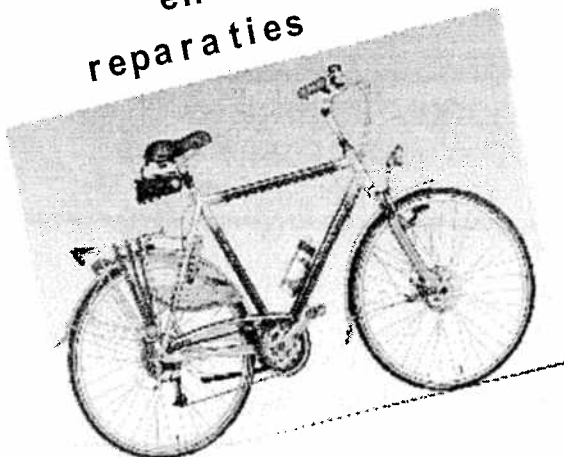
en ... Op afspraak

www.4feedt.nl

WIM DE WILT

**Voor al uw
tweewielers
en
reparaties**

Kerkstraat 4 - Uden - 0413-262620

JM Koerierservice

**Voor het bezorgen van enveloppen
tot palletgoederen in zowel
binnen- als buitenland.**

**Uitstekende service;
dag en nacht bereikbaar.**

**Rondweg 77
5406 NK UDEN
Tel.: 0413-272130
Fax: 0413-270146
Mobiel: 06-53752706**

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Home &
Harmony; een collectie met veel
keus en kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5
5404 NV Uden
0413-267988

Het Bloemenhuis
Kornetsstraat 6
5402 CN Uden

**DENKERS EN DOENERS
IN HUISVESTINGADVIES**

Huisvesting Consultancy
Milieu & Regelgeving
Bouwprojectmanagement
Beheer & Onderhoud
Outsourcing Services

Raad op maat?
Bezoek www.nibag.nl

Oude Udenseweg 16
5405 PD UDEN
Tel. 0413 - 33 42 00
Fax 0413 - 26 85 05

Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden
Tel. 0413 363785
Fax 0413 342047

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

NATUURLIJK rundvlees van FRANS KNOBBOUT

BiefSelect is de naam van ons
100% natuurzuivere rundvlees. Het wordt op
diervriendelijke wijze geproduceerd en voldoet aan
de strenge kwaliteitsnormen van de Europese
Gemeenschap. De kwaliteit van BiefSelect ontdekt
u tijdens de bereiding én op uw tong...!
Probeer het maar!

SLAGERIJ KNOBBOUT

DEELNAME AAN DE EUROPESE
WEDSTRIJD VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAP

Drossaard 12, 5403 ET Uden

FIETS(W)ERELD

COCK ULAND
de fietsenwinkel

Altijd in beweging!

Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088

1500 SOORTEN BEPLANTING
ONTWERP - AANLEG - ONDERHOUD

alle tuinartikelen - tuinaanleg -
gespecialiseerd in
vijverbenodigdheden

Goorkensweg 1 - UDEN -
Telefoon (0413) 26 10 78

Onze bakkerswinkels en bezorgdiensten
staan voor kwaliteit in brood en
banket, in Beek en Donk, Boekel,
Gemert, St. Anthonis, Uden en wijde
omgeving.

St. Josephplein 5 - Venhorst
Drossaard 57 - Uden
Tel.: 0413 - 268517

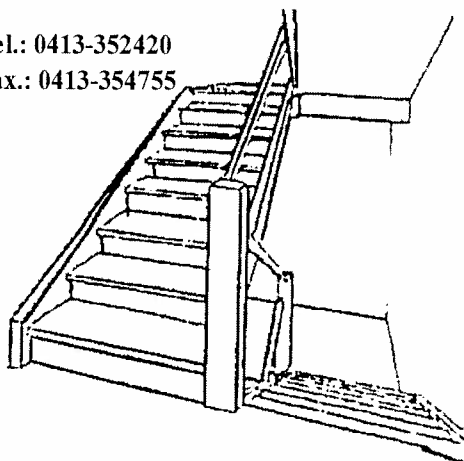
Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

Tel.: 0413-352420

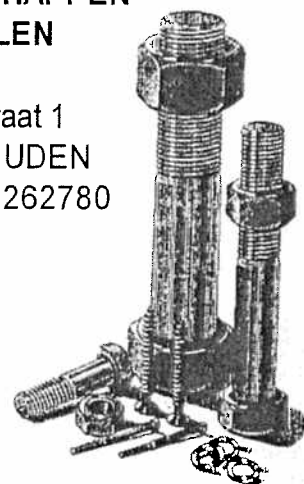
Fax.: 0413-354755

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

De Bruin
verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden
Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204
Web site www.debruin.nl
e-mail info@debruin.nl

**Alle verzekeringen
en financiële diensten**

kaas & natuurvoeding

de sprokkel

- natuurvoeding
- kaas
- delicatessen
- dieet

www.desprokkel.com

Kastanjeweg 171
5401 GW Uden
Tel. 0413-271491
Fax. 0413-248145
E-mail: sprokkel@planet.nl

Laat uw digitale bestanden
gratis afdrukken

WWW.JETTEN.NL

Meld je aan op onze printservice
en je ontvangt 5 gratis afdrukken.
(1 aanmelding per huishouding)

FUJIFILM
DIGITAL
IMAGING
SERVICE **FDI**

JETTEN FOTOGRAFIE

1500 SOORTEN BEPLANTING

ONTWERP - AANLEG - ONDERHOUD

alle tuinartikelen - tuinaanleg -
gespecialiseerd in
vijverbenodigdheden

**Goorkensweg 1 - UDEN -
Telefoon (0413) 26 10 78**

Beschermen helpt. Helpt u mee?

**Want één op de vijf
vogels wordt nog
bedreigd!**

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk
goed nieuws. Maar zowel in Nederland
als Wereldwijd groeit de Rode Lijst
van bedreigde en kwetsbare
vogelsoorten nog steeds.
Help mee, word lid en
ontvang gratis een
Zakgids Vogels of
een Nestkast als
welkomst-
cadeau.

Vogelbescherming
NEDERLAND

Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+ f27,50) en ontvang
elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de
welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr / Mevr. _____

Adres _____

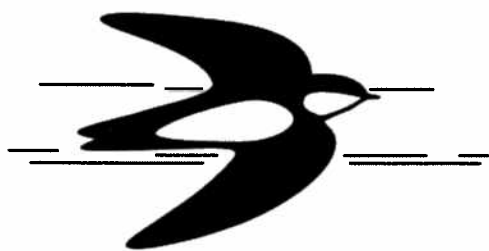
Postcode: _____ Plaats: _____

Stuur deze bon naar: Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist.
Postzegel hoeft niet, mag wel.

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**

Vogelwacht Uden e.o.

